

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

**Analýza korupčních trestných činů a jejich hlavních vývojových trendů
v regionech České republiky**

Kristýna Aronová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Aronová**
Osobní číslo: **E15105**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Analýza korupčních trestných činů a jejich hlavních
vývojových trendů v regionech České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je teoretické vymezení korupce a jejích příčin, vymezení korupčních trestných činů, které jsou v prostředí ČR vnímány jako korupční. Analýza vývoje a obecných trendů v oblasti korupčních trestných činů v regionech ČR, komparace regionů ČR z hlediska míry jejich zasažení korupcí.

Osnova:

- Teoretické vymezení pojmu korupce.
- Vymezení korupčních trestných činů v prostředí ČR.
- Analýza vývoje korupčních trestných činů v regionech ČR.
- Komparace regionů ČR z hlediska míry zasažení korupcí.
- Závěrečné shrnutí a vyhodnocení získaných poznatků.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

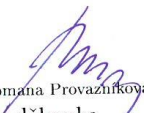
HORNÍK, J., ŽUFANOVÁ, H. Základní minimum o korupci a trestním právu: pro pedagogy středních škol. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 179 s. ISBN 978-80-7478-531-3.
CHMELÍK, J., TOMICA, Z. Korupce a úplatkářství. Praha: Linde Praha, 2011. 281 s. ISBN 978-80-7201-853-6.
ŠTIČKA, M. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.
TAUCHEN, J., SCHELLE, K. Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law). Ostrava: Key Publishing, 2013. 224 s. ISBN 978-80-741-8177-1.
VOLEJNÍKOVÁ, J. Korupce v ekonomické teorii a praxi. Praha: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. et Ing. Veronika Linhartová, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 3. září 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2019

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 4. 4. 2019

Kristýna Aronová

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí mé bakalářské práce Ing. et Ing. Veronice Linhartové, Ph. D. za její odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly ke zpracování bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu korupčních trestných činů na území regionů České republiky v letech 2005 až 2018. První kapitola vymezuje teoretickou problematiku korupce. Druhá kapitola je zaměřena na vymezení korupčních trestných činů, které jsou v podmínkách České republiky chápány jako korupční. Třetí kapitola se věnuje samotné analýze korupčních trestných činů na základě zjištěných dat ze statistik Policie ČR a Českého statistického úřadu v časové řadě v regionech České republiky.

Klíčová slova

Korupce, trestný čin, Trestní zákoník, úplatek, úřední osoba, region, Policie ČR

Title

Analysis of corruption crimes and their main development in the regions of the Czech republic

Annatation

This bachelor thesis is focused on the analysis of corruption crimes in the regions of the Czech Republic in the years 2005 to 2018. The first chapter defines the theoretical issues of corruption. The second chapter focuses on the definition of corruption crimes, which are understood as corrupt in the Czech Republic. The third chapter deals with the analysis of corruption offenses on the basis of the data obtained from the statistics of the Czech Police and the Czech Statistical Office in the time series in the regions of the Czech Republic.

Keywords

Corruption, crime, Criminal Code, bribery, officer, region, Police of the Czech Republic

OBSAH

Úvod	11
1 Vymezení pojmu korupce	12
1.1 Subjekty a znaky korupce	13
1.2 Druhy korupce.....	14
1.3 Stádia korupce	16
1.4 Příčiny vzniku korupce a důsledky korupčního jednání	17
1.5 Jevy hraničící s korupcí.....	19
2 Vymezení korupčních trestných činů v prostředí ČR	21
2.1 Historické vymezení problematiky korupce z právního hlediska	21
2.2 Soudobé vymezení problematiky korupce z právního hlediska.....	23
2.2.1 Přijetí úplatku.....	24
2.2.2 Podplacení.....	25
2.2.3 Nepřímé úplatkářství.....	26
2.2.4 Zneužití pravomoci úřední osoby	27
2.2.5 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti.....	28
2.2.6 Neoprávněné nakládání s osobními údaji	29
2.2.7 Zneužití informace a postavení v obchodním styku	30
2.2.8 Pletichy při veřejné soutěži a dražbě	31
3 Analýza korupčních trestných činů v regionech ČR	34
3.1 Vývoj korupčních trestných činů v regionech ČR	34
3.2 Počet korupčních trestných činů v regionech ČR	36
3.3 Podíl korupčních trestných činů na celkové kriminalitě ČR.....	38
3.4 Výše škod způsobená korupčními trestnými činy.....	39
3.5 Počet konkrétních korupčních trestných činů	41
3.6 Analýza krajů na základě shlukové analýzy	43
3.7 Shrnutí výsledků analýzy korupčních trestných činů.....	45
4 Vybrané korupční kauzy	46
4.1 Nákup vozidel Pandur	46
4.2 Karlovarská losovačka	47
4.3 ROP Severozápad.....	49
Závěr	51
Použitá literatura	53

Seznam grafů

Graf 1: Počet trestných činů přijetí úplatku/přijímání úplatku v letech 2005 – 2018	22
Graf 2: Počet trestných činů podplacení v letech 2005 – 2018	23
Graf 3: Graf 3: Počet trestných činů nepřímého úplatkářství v letech 2005 – 2018	24
Graf 4: Počet trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby/veřejného činitele v letech 2005 – 2018	25
Graf 5: Počet trestných činů maření úkolů úřední osoby/veřejného činitele z nedbalosti v letech 2005 – 2008	26
Graf 6: Počet trestných činů neoprávněného nakládání s osobními údaji v letech 2005 – 2018	27
Graf 7: Počet trestných činů zneužití informace a postavení v obchodním styku v letech 2005 – 2018	28
Graf 8: Počet trestných činů pletich při veřejné soutěži a dražbě v letech 2005 – 2018	30
Graf 9: Počet korupčních trestných činů v regionech ČR v letech 2005 – 2018	32
Graf 10: Počet korupčních trestných činů na obyvatele v regionech ČR v letech 2005 – 2018	34
Graf 11: Podíl korupčních trestných činů na celkové kriminalitě v ČR v letech 2005 – 2018	35
Graf 12: Podíl škod způsobených korupčními trestnými činy na škodách celkové kriminality ČR v letech 2005 – 2018	38
Graf 13: Konkrétní korupční trestné činy v regionech ČR v letech 2005 – 2018	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet korupčních trestných činů v regionech ČR	33
Tabulka 2: Výše škod způsobené korupční trestnou činností v regionech ČR v letech 2005 – 2018 (v tis. Kč)	36
Tabulka 3: Podíl výše škod korupčních trestných činů na škodách celkové kriminality v regionech ČR za období let 2005 – 2018 vyjádřený v %	37
Tabulka 4: Součty konkrétních korupčních trestných činů v regionech ČR v letech 2005 – 2018	39

Seznam ilustrací:

Obrázek 1: Dendrogram shlukové analýzy regionů České republiky	41
--	----

Seznam zkratek a značek

atd.	a tak dále
CPI	Index vnímání korupce
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
EU	Evropská Unie
tis. Kč	tisíc Korun českých
KTČ	Korupční trestný čin
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
např.	například
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ODS	Občanská demokratická strana
ROP	Regionální operační program
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
TI	Transparency International
TZ	Trestní zákoník
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
US-DEU	Unie svobody – demokratická unie
vs.	versus

Úvod

Korupce je v současnosti velmi závažným celosvětovým problémem, který dopadá nejenom na vlády jednotlivých zemí, ale také na samotné obyvatele. Bez ohledu na státní zřízení a velikost státu se vyskytuje všude. V poslední době se korupci dostává více a více pozornosti a stává se často probíraným tématem, ne jenom na mediální úrovni. Na korupci lze nahlížet z několika hledisek, z ekonomického, politického či sociologického a dalších. I přes hojně diskutované a analyzované téma je definování samotného pojmu korupce velmi složité, dodnes neexistuje jednotná uznávaná definice. Lze říci, že se jedná o takové nekalé jednání, které spočívá ve zneužití postavení pro získání osobního prospěchu.

Korupce se velmi těžko odhaluje a následně dokazuje. Obě strany korupčního jednání mají zájem na skrývání a neodhalení korupčního jednání. Je těžké míru korupčního jednání kvantifikovat. Data mohou být získávána různými průzkumy či dotazníkovým šetřením, takové to údaje lze označit za tzv. měkká data. Ty však měří spíše samotné vnímání korupce. Tzv. tvrdá data jsou postavena na objektivní a vyčíslené míře korupce na základě analýz založených na statistických datech Policie ČR. Se statistickými daty bude pracováno i v této bakalářské práci.

Korupce se v dnešní době stává problémem globálního charakteru, který „prorůstá“ stále hlouběji. V České republice je korupce spojena s fungováním státní moci a zneužívání veřejných prostředků. Neefektivnost a netransparentnost v oblastech veřejné správy vytváří prostor a svádí ke korupčnímu jednání. Nedostatečné kontrolní mechanismy, slabá protikorupční politika a nízké sankce zaručují zneužívání veřejných prostředků.

Záměrem práce je teoretické vymezení korupce a jejích příčin, vymezení korupčních trestných činů, které jsou v prostředí ČR vnímány jako korupční. Analýza vývoje a obecných trendů v oblasti korupčních trestných činů v regionech ČR, komparace regionů ČR z hlediska míry jejich zasažení korupcí.

Cíl práce bude naplněn vymezením teoretické problematiky korupčního jednání a následnou analýzou korupčních trestných činů v regionech České republiky za určité období na základě dat zjištěných Policií ČR a Českým statistickým úřadem.

1 Vymezení pojmu korupce

Korupce je součástí lidské povahy již po tisíciletí, vyskytovala se v průběhu celé historie lidstva. Například v dávné historii byly známé prodeje úřednických hodností a titulů v římském impériu, což bylo jednání, které by šlo dnes označit právě za korupci. Korupce v současné době je poměrně rozsáhlým a diskutovaným fenoménem, který se vyskytuje v mnoha podobách v jakékoliv sféře společenského života. V dnešním světě je možné jí přisoudit atribut „nemoc společnosti“, jedná se o nejzlobnější negativní aspekt rozvinuté demokratické společnosti.

I přes výše uvedené, není v současné době možné nalézt jednotnou a všeobecně používanou definici, záleží na tom, jaká vědní disciplína se o definici pokouší – jinak ji definuje právník, filozof, jinak ekonom či etik. Obecně lze říci, že korupcí je každé nepoctivé plnění svěřených pravomocí. Rozumí se jimi zejména obcházení pravidel a dojednávání si osobních výhod, s ohledem na dané postavení, tzn. že je obohacena nebo zvýhodněna osoba pověřená k výkonu určitého zájmu. Jakož to zájmem se rozumí takový zájem, který je součástí veřejného sektoru. Korupce však může existovat i v rámci soukromého sektoru, její důsledky jsou také závažné, ale ne v takové míře jako ve veřejném sektoru.

Mezinárodní nevládní organizace Transparency International, která má v popisu práce celosvětově bojovat proti tomuto fenoménu, definuje v širším pojetí korupci jako *„zneužití pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky či státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.“* (Transparency International, 2018)

Zároveň TI stručnou a velmi výstižnou definicí rozumí korupci *„zneužití veřejné funkce za účelem soukromého obohacení.“* (Transparency International, 2018)

Český právní řád pojem korupce explicitně nedefinuje. Trestní zákoník vymezuje skutkové podstaty trestného činu, které naplňují znaky korupčního jednání, ale doslovně korupcí nazvané nejsou. V některých právních předpisech je však pojem korupce přímo používán. Např. Policie ČR na svých stránkách uvádí, že *„korupci je možno charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod. Korupce je projevem chyby v rozhodovacím a řídicím procesu. Součástí korupčního vztahu je vždy ten, kdo rozhoduje, jeho moc odchylovat se od stanovených pravidel, výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu a nesprávnost, protiprávnost nebo amorálnost takového vztahu výměny. V širším smyslu je*

účast v korupčním vztahu etickým a mravním selháním jednotlivců. Schopnost instituce korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajícími norem chování v příslušných institucích. Výskyt korupce může ohrozit životaschopnost demokratických institucí a tržních ekonomik a zároveň bezpečnost státu, a to jak z hlediska vnitřní, tak i vnější bezpečnosti.“ (Policie ČR, 2018)

Jednou z celosvětově neznámějších definic korupce uvádí americký politolog Joseph S. Nye (1967), který korupci popisuje jako „*chování, které se odchyluje od formálních povinností veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné nebo skupinově orientované) zájmy, pro finanční nebo statusový zisk, a dále jakékoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu.*“ (Ministerstvo vnitra ČR, 2005)

Jak vyplývá z výše uvedených definic, je složité pojem korupce definovat tak, aby zohlednil jednotlivé druhy a formy korupce. Lze říci, že o korupci můžeme hovořit tehdy, kdy fyzická nebo právnická osoba s ohledem na své postavení obstará za účelem získání osobního prospěchu jiné fyzické či právnické osobě výhodu. Jedná se tedy o tzv. akt recipacity, kdy jedna služba je vyměněna za druhou, ne vždy tato směna služeb musí obnášet peníze, může se jednat i o materiální výhody. (Volejníková, 2007)

Mnohdy dochází k záměně korupce s úplatkářstvím. Trestní zákoník ani trestní řád nevymezuje v žádném ze svých ustanovení pojem korupce. Řada ustanovení však korupční jednání charakterizuje, jedním z nich je právě úplatkářství. Lze tedy konstatovat, že korupce je obecným pojmem k pojmu úplatkářství. Korupční jednání nemusí být za každou cenu za úplatek, pod korupci řadíme i např. střet zájmů, porušení etických kodexů. Korupce je takovým trestným činem, za který jsou zodpovědné všechny zúčastněné osoby. Pachateli tedy jsou jak osoby, které z této činnosti mají prospěch tak zároveň i ty, kterých jsou uspokojovány potřeby.

1.1 Subjekty a znaky korupce

Na každého člověka působí řada faktorů a podnětů, právě i těch korupčních, a je jenom na jeho morální úvaze, zda-li přijmout nabídku nebo poskytnout výhodu. V korupčním vztahu vystupují dva subjekty, jednak ten, který nabízí určitou výhodu a pak také ten, který danou výhodu přijímá nebo ji vyžaduje. Na tomto základě je možné hovořit o dvou základních třídách viníka korupčního jednání.

Jedním z nich je **korumpující**, který nabízí hmotnou nebo nehmotnou odměnu, nejčastěji formou úplatku, za účelem získání výhody pro sebe samotného nebo někoho jiného.

Tyto osoby nelze tak jednoduše kvalifikovat, může jít o běžného občana, který vše dělá pro rychlejší vyřízení svých záležitostí, ale také o osoby z podnikatelských kruhů nebo právnické osoby.

Druhým subjektem je **korumpovaný**, který za získání odměny poskytne nebo slíbí poskytnutí jisté výhody. Korumpovaným je ve většině případů osoba v určitém postavení, ve veřejném sektoru se může jednat o politika nebo úředníka veřejné správy, v soukromém sektoru o osobu na určité pozici.

Do tohoto vztahu, korumpující vs. korumpovaný, vstupuje však i třetí strana, kterou je **poškozený**. Poškozený nese náklady korupční směny. Náklady se rozumí např. vyšší ceny, horší kvalita statků a služeb, vysoké daně. Právě ve veřejném sektoru je korupce nejzávažnější, protože třetí stranou je míněn poměrně široký okruh postižených. Postižení jsou obyvatelé celé země a všichni daňový poplatníci.

Odhalení nebo samotné prokázání korupce je neobyčejně náročné. Vznikají hned dva důvody, proč ani jedna ze stran nemá zájem na odhalení korupčního jednání, jednak vztah obou subjektů je výhodný pro obě strany a jednak obě strany jsou trestně postižitelné.

Základními **znaky** korupčního jednání, které jsou charakteristické pro soukromý i veřejný sektor zároveň, a které jsou platné v obecné rovině pro jakékoliv druhy korupčního jednání jsou:

- vztah dvou subjektů (ten kdo nabízí a ten, kdo přijímá);
- zneužití své pravomoci, zahrnující i zneužití postavení;
- neoprávněné zvýhodnění jedné i druhé strany na vlastní podnět či podnět jiné osoby;
- obstarávání věcí obecného nebo institucionálního zájmu;
- vždy jde o jednání proti dobrým mravům.

1.2 Druhy korupce

Na korupci můžeme hledět dle různých kritérií, v každé literatuře se dělení liší, od intenzity páčání až po závažnost korupčního jednání nebo oblasti výskytu. Kritérií, dle kterých lze korupční jednání klasifikovat, je celá řada, v této bakalářské práci si uvedeme ty nejvíce zmiňované.

Nejjednodušší třídění je na **malou bagatelní korupci a velkou korupci** nebo také závažnou či organizovanou. S malou nebo také bagatelní korupcí je možné se setkat v každodenním životě lidí. Tato forma není chápána jako nebezpečná, v nadměrném množství

ale může dokonce přivodit značnější škody než korupce velká. Malou korupcí se chápe například podplácení dopravních policistů nebo spropitné v restauraci. Naopak velkou korupcí je takové chování, ze kterého plynou vysoké zisky, má negativní dopad na společnost jak z hlediska ekonomického, tak z hlediska morálního. Součástí této korupce jsou zejména vysoce postavení veřejní činitelé, kteří mají celou strukturu dobře promyšlenou a z tohoto důvodu je velmi těžko odhalitelná.

Dle oblasti výskytu je možné rozlišovat korupci **ve veřejném sektoru a v soukromém sektoru**. Ve veřejném sektoru se propojují vztahy soukromé osoby s úřední osobou, případně osobou obstarávající věci obecného zájmu a v tomto vztahu dochází k narušení občanské rovnosti. Narušení rovnosti mezi podnikatelskými subjekty spadá pod soukromý sektor, což je vztah dvou soukromých osob, nejčastěji v obchodním styku. V oblasti soukromého sektoru sice není porušen veřejný zájem, ale i přesto mnohdy dochází ke značným škodám. Pod tímto tříděním, dle oblasti výskytu, je však také možné rozumět například oblast, ve které se korupce vyskytuje, např. zdravotnictví, sport, při zadávání veřejných zakázek.

Podobným tříděním je i rozlišení **dle místa výskytu**, toto třídění je myšleno geograficky podle toho, kde se nejčastěji vyskytují, některé odborné literatury nazývají toto třídění modely nebo také vzory korupce. Jsou uváděny celkem tři modely a to asijský, africký a latinsko-americký. Na asijském kontinentu je korupce chápána jako společenský, kulturní a ekonomický jev, který souvisí s fungováním státu. Zatímco na africkém kontinentu je politická moc korumpována ve velkém. Pro tyto země tento model znamená odstoupení od demokracie, ekonomika klesá na primitivní úroveň, tzn. základní životní potřeby obyvatelstva jsou poskytovány jen proto, aby nedošlo k chaosu a aby si skupiny obchodních a průmyslových magnátů udrželo výsostné místo. Latinsko-americký model je po řadu století spojován s mafií, která se rozrůstala do řady států. Politika byla nestabilní a neschopná bojovat proti korupci. Korupce se rozrostla do úrovně porovnatelné s mocí místního státu. V tomto modelu stačí malý krůček k přechodu k africkému modelu.

Členit korupci lze i na **vnitrostátní a mezinárodní**, některé zdroje uvádí i nadnárodní. Jak už z názvu vyplývá, k vnitrostátnímu korupčnímu jednání dochází uvnitř jednoho státu, naopak k mezinárodní mezi dvěma a více státy. Nadnárodní korupce se týká zejména nadnárodních firem.

Z ekonomického pohledu na **legální a nelegální**. Legální korupcí nedochází k přímému porušení zákona, jelikož právní rámec je natolik nedokonalý a umožňuje řadu výkladů

a možných klíčků nebo právní úprava vůbec neexistuje, je jednoduché obvinění z korupce uniknout. Ilegální korupce přímo porušuje právní normy, jedná se o konkrétní případy uplácení, vydírání, zpronevěra atd.

Je možné se zaměřit na to, který ze subjektů výhodu nese a který nabízí výhodu, pak hovoříme o **aktivní a pasivní** korupci. V případě aktivní korupce pachatel úplatek poskytuje, nabízí nebo slibuje. Naopak pachatel korupce pasivní je ten, kdo úplatek přijímá, nechá si slíbit nebo ho dokonce vyžaduje.

1.3 Stádia korupce

Na základě předchozí kapitoly zabývající se tříděním korupce, lze korupci popisovat také na základě fází neboli stádií, která by se dala chápat jako proces pronikání korupce do společnosti.

Frič (1999) rozlišuje čtyři základní stádia:

- náhodná korupce;
- spontánně regulovaná korupce;
- organizovaná korupce;
- systémová korupce.

Pro stádium **náhodné korupce** je charakteristické drobné úplatkářství, do kterého se zapojují pouze malé skupiny určitých osob. Obecně obyvatelstvo upřednostňuje dobrou pověst před krátkodobým finančním ziskem a korupční jednání je jimi odsuzováno. Jedná se o počáteční fázi, kdy korupce je náhodný a ojedinělý jev. Proto v tomto stádiu je jednoduché korupci odhalit a postihnout.

Pro systematickou korupci je typické, že je organizovaná a opakující se. Jsou rozlišovány dvě stádia této korupce a to - spontánně regulovaná korupce a organizovaná korupce. **Spontánně regulovaná korupce**, může být označena jako druhá fáze, nastává v okamžiku, kdy se mění na spontánně regulovaný sociální systém a už přestává být výjimkou. Tzn. že korupce se rozšiřuje do dalších oblastí ve společnosti, důsledkem je selhání kontrolních mechanismů. Dochází k rozšiřování korupce z důvodu nedůsledného postihování. Třetím stádiem (fází) je **organizovaná korupce**, která se již mění v organizovaný zločin, propletený v sociálních

vazbách. Ve společnosti vznikají propojené korupční řetězce a nefungují kontrolní mechanismy, protože jsou zkorumpovány. Korupce dosahuje úseků veřejné správy a politiky.

Nejzávažnějším stádiem je **systémová korupce**, vrcholná fáze, kdy jde už o takové stádium, že instituce nejsou schopny bez korupce fungovat, je součástí ekonomických i politických institucí. Korupce proniká do celého systému státní správy, stát ji postupně garantuje a podporuje a vzniká korupční stát.

1.4 Příčiny vzniku korupce a důsledky korupčního jednání

Existuje několik **příčin**, kterými by se dalo vysvětlit, proč se lidé dopouštějí korupce. Velkou a zásadní roli v tom hraje celospolečensky uznávaný názor, že lidé od jakživa touží po materiálních statcích, penězích, kariéře, úspěchu atd. Díky penězům, o kterých je obecně známo, že znamenají moc, mohou lidé dosahovat svých potřeb daleko lépe, než kdyby peníze neměli. Lord Acton (1887) kdysi pronesl výrok „*Moc korumpuje a absolutní moc korumpuje absolutně.*“

Vznik korupce je často spojován s funkcí veřejného činitele a jemu svěřených pravomocí, zvláště které mohou mimo jiné obsahovat přerozdělování požadovaných statků. Svoji roli v tom hraje i řada ekonomických, politických, kulturních a celospolečenských faktorů, zejména pak i samotné uspořádání státní moci. Čím je státní správa a administrativní proces složitější, tím se stává i méně přehledným a vzniká prostor pro dosažení chtěného stavu, a to i tím nemorálním, korupčním jednáním.

Profesor Parkinson charakterizoval *důvod podplácení a ochotu přijímat úplatky jako skutečnost, že každý člověk by byl spokojen se svým platem, pokud by byl o čtvrtinu vyšší než ten současný. Toto zvýšení by mu pak přineslo novou úroveň platu, ale vzhledem k tomu, že pro člověka je typická stálá nespokojenost a touha po něčem víc, jediným efektem „vytouženého“ zvýšení platu by bylo nadefinování nové hodnoty čtvrtiny.*“ (Malechová, 2004)

Literatura zmiňuje řadu faktorů, které vytvářejí korupční prostředí, Chmelík (2011) popisuje tyto čtyři faktory:

- **Monopolizující efekt** – jedná se o situaci, kdy je na trhu několik firem, které kontrolují trh, přitom stát se může podílet na tom, aby určité práce či služby vykonával pouze omezený počet těchto firem. Čím více je firem, které mohou poptávku státu uspokojit, tím roste předpoklad korupčního jednání, tím je myšleno získání státní zakázky. Na druhé straně, při existenci malého počtu firem, které jsou schopny naplnit požadavky

státu a zajistit služby, vzniká opět korupční prostředí, ale s jiným cílem. V tomto případě jsou práce prováděny nekvalitně, v nedodrženém termínu a zbytečně přeplaceny, z důvodu nedostatečné konkurence.

- **Široké rozhodovací pravomoci** – ve chvíli, kdy veřejní činitelé či představitelé, úředníci vědí, že neexistují mechanismy pro kontrolu a rovnováhu, nebo jich je zcela minimálně, je velice pravděpodobné, že toho využijí a propadnou snáze korupci.
- **Nedostatek transparentnosti** – tento faktor snižuje možnost kontroly osob s nadanou autoritou. Ve většině případů jde o osoby zavázané bankovním tajemstvím, okruh osob obeznámených s problémem atd., kterým disponuje pouze úzký okruh postav.
- **Asymetričnost** – další z faktorů vytvářející korupční prostředí ve spojení s dysfunkcí právního, administrativního, kulturního, ekonomického a politického systému.

Touha po zisku a obohacení není jedinou příčinou vzniku korupce, dalšími příčinami mohou být sociální změny, zvláště přechod od tradiční společnosti k moderní, může se jednat však i o rozdílnost v příjmech, vývoj společnosti, nerovnováha nabídky a poptávky, psychologické příčiny a další.

Dopuštění se korupce s sebou nese i **důsledky**, které mají negativní dopad na celou společnost. Korupce poškozují mezinárodní pověst státu, prohlubuje neefektivnost v hospodaření státu, zpomaluje ekonomický růst, podkopává principy právního státu a mnoho dalšího. Existuje mnoho důsledků korupčního jednání. Nejvíce zmiňovanými dopady korupčního jednání jsou:

- zeslabení ekonomiky, politiky a hospodářských výsledků
- nárůst nezaměstnanosti, chudoby, vznik sociální nerovnosti ve společnosti
- zvyšování se daní, daňové úniky
- nedůvěra společnosti v politiku a ekonomiku, nezájem a neúčast občanů např. ve volbách
- zrod mafií, klientelismu a zločinných lobby
- snížení státních příjmů, zvýšení státních výdajů
- zvýšení cen, snížení kvality

1.5 Jevy hraničící s korupcí

S korupcí je spojena celá řada projevů, které korupcí nejsou, nejsou tedy trestně postížitelné, ale vytvářejí vhodné příležitosti ke korupčnímu jednání. Jedná se o tzv. hraniční jevy, tedy chování, které lze označit jako neetické, které přináší účastníkům finanční nebo materiální výhody. Může se jednat o získání výhodnějšího zaměstnání či rychlejší kariérní růst. Mezi tyto jevy patří například nepotismus, klientelismus, střet zájmů a lobbying.

Slovo **nepotismus** pochází z latinského *nepos*, přeložit lze do češtiny jako vnuk, synovec. Nepotismus je způsob, kterým se do vlivných a lukrativních pozic prosazují vlastní příbuzní. Jedná se o specifickou personální politiku, na jakékoliv úrovni.

Pojem **klientelismus** pochází z latinského *cliens*, v překladu poslušný. Jedná se o takový systém, který je založený na vztahu mezi více subjekty na základě známosti či protekce. Upřednostňováním přátel nebo jejich spřízněných skupin dochází k ovlivnění společenské skladby a významných pozic. Tento vztah veřejného činitele a zájemce o státní zakázku spojuje společný osobní prospěch.

Může docházet i k obsazování pracovních míst na základě úplatků, těmi mohou být jak finanční, tak nefinanční. Jedná se o tzv. **prodej pozic**, je to vztah dvou a více subjektů, kdy osoba oprávněná mocí rozhodnout o personálních otázkách, obsazuje pozice na základě úplatků, směřovaných v osobní prospěch, získaných zájemci o tyto pozice.

Střet zájmů nemusí v každém případě znamenat korupční jednání, ale jedná se o zvýšené riziko. Střet zájmů je situace, kdy se soukromý zájem může dostat do konfliktu s hodnotou či postupem při výkonu funkce nebo postavení v zaměstnání. Střet zájmů upravuje zákon č. 238/1992 Sb., který zakotvuje nestrannost veřejných funkcionářů ve výkonu veřejné funkce.

Etymologický základ pojmu **lobbying** nalezneme již od poloviny 16. století v latině i němčině a to ve slovech jako *laubia*, *lobia* či *loubia*, která označovaly zastřešený průchod či halu kláštera, v českém jazyce lze pojmy odvodit slovy *loubí*, *podloubí*, *lodžie*.

K ovlivňování subjektu jiným subjektem se prosebníci scházeli v halách či předsálích vlivných osob, ať už panovníků či senátorů, kde se je snažili přesvědčit a ovlivnit ve svůj prospěch, samozřejmě se mohlo jednat i o prospěch své rodiny nebo dokonce celé obce. Počátkem 19. století se ve Velké Británii konaly schůzky zákonodárců s obchodníky či jinými zájmovými skupinami před sněmovnou nebo v hale (lobby) u zasedacího sálu Dolní sněmovny,

zde lidé přednášeli své názory, prosby i stížnosti tak, aby poslance ovlivnili. Ve Spojených státech amerických, které jsou kolébkou dnešního slova lobbying, se později pro setkávání stávalo předsálí parlamentu, dříve však diskrétní oddělené boxy (lobby), kde se diskutovalo o společných zájmech. A právě v této době se pro ovlivňování zákonodárců v politickém slovníku objevuje pojem lobby, s ním i odvozený pojem lobbyista, který označuje osobu snažící se ovlivnit zákonodárce.

Přesná a jasná definice pro pojem lobbying neexistuje. V běžném životě se však můžeme setkat s velkým množstvím různých definic, ať už obecných nebo i poměrně konkrétních, které se liší hloubkou i rozsahem.

Jednu z obecných definic nabízí politolog Kaliniš, který lobbying definoval jako: *„legitimní, legální a uznanou interakci soukromých osob se státními orgány a orgány místní správy/samosprávy s cílem dosáhnout toho, aby byla nebo nebyla přijata některá rozhodnutí anebo byly realizovány určité aktivity tak, jak si žádají oni nebo třetí osoby (klienti). Lobbování nezahrnuje aktivity soukromých osob, které jsou součástí administrativních nebo právních procedur, stejně jako nezahrnuje aktivity, které se odehrávají výlučně na otevřené veřejné scéně a které by jakýmkoli způsobem mohly být považovány za korupční jednání.“* (Müller, 2010)

Další z komplexnějších definic poskytl profesor sociologie Luigi Graziano: *„Lobbing je specializovanou a odbornou reprezentací prostřednictvím široké škály prostředků, které v zásadě vylučují korupční výměnu služeb, ve své povaze velmi odlišný od obecné nesespecializované reprezentace, kterou zajišťují volení zástupci. Jako reprezentant partikulárních zájmů lobbista dodává informace a technicko – odborné expertízy, které mohou být značné a někdy rozhodující při definování legislativní a správní regulace.“* (Bažantová, 2007)

Výkladové slovníky říkají, že lobbying je cílevědomé ovlivňování poslanců, moci zákonodárné i výkonné. Laicky řečeno lobbying je postup, ve kterém se jedinec snaží dosáhnout různých svých cílů nebo cílů skupiny, v tomto případě se nejedná o nic nečestného a nekalého.

2 Vymezení korupčních trestných činů v prostředí ČR

Za účelem naplnění tématu bakalářské práce je tato kapitola nejprve věnována historickému vývoji postihování korupce z právního hlediska, a to, jak bylo zákony upravováno korupční jednání, a dále navázání na soudobé zákonné ustanovení.

Cílem je vymežit korupci z pohledu trestního práva, tedy co se řadí do korupčních trestných činů a za základě jakých skutkových podstat trestného činu lze toto jednání dle zákona posuzovat a jaké hrozí sankce při dopuštění se níže vymezených korupčních trestných činů.

V této práci jsou popsána jednání, která spadají pod korupci, tak jak je vymezuje Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., zde budou pouze vyjmenována, dále tyto jednání budou podrobněji popsána v podkapitole 2.2. Jedná se přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), nepřímé úplatkářství (§ 333), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329), maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330), neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180), zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255), sjednání výhody při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné dražbě (§ 257) a pletichy při veřejné dražbě (§ 258).

2.1 Historické vymezení problematiky korupce z právního hlediska

V novodobé historii můžeme zaznamenat hojný nárůst korupce v Československu, resp. v České republice, a to po roce 1989. V této době docházelo k majetkové transformaci a v souvislosti se soukromým vlastnictvím vznikala snaha obohacovat se. Problém spočíval v tom, že korupce napadala základy ekonomického i společenského systému ve spojení tehdejšího tržního hospodářství.

Zpětným pohledem konkrétně na socialistické Československo, kde fungovalo plánované hospodářství, byla korupce považována za téměř „národní tradici“. Pro každého z nás známý tzv. podpultový prodej, v němž docházelo za drobný úplatek uschování zboží, zejména banánů a pomerančů, pro své známé a kamarády. Drobné úplatky neznamenal pouze získání nedostatkového zboží, ale i snaha ušetřit čas nečekáním v dlouhých frontách. Jelikož tento problém nebyl úplně společensky závažný, resp. nenapadal systém plánovaného hospodářství, nelze mluvit o korupci, ale spíše jen o úplatkářství. I přesto bylo úplatkářství považováno za jev poškozující socialistickou ekonomiku i tím, že docházelo k porušování lidské morálky a narušování základních ekonomicko-politických vazeb, ale také zejména z důvodu nekontrolovatelného přerozdělování národního důchodu.

Ohlédneme-li se do dávné historie, stojí za zmínku zákon tzv. první republiky, který nepostihoval jako trestné takové situace, kdy byl poskytnut veřejnému činiteli nepatrný prospěch, ale zároveň v tu chvíli nebyl dotčen veřejný zájem.

První právní úpravou korupce lze považovat zákonodárství 19. století, a to konkrétně zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Tento zákon, který nabyl účinnosti 1. září 1852 a byl platný až do 31. července 1950, rozlišoval aktivní a pasivní úplatkářství, nepřímé úplatkářství však neupravoval. Toto ustanovení obsahovala hlava desátá „O zneužití moci úřední“ výše zmíněného zákona. Ustanovení obsahovalo např. „*Braní darů ve věcech úředních*“ (§ 104), který dále zohledňoval, zda-li si úředník o úplatek řekl, nebo mu byl nabídnut, dále „*Svádění ke zneužití moci úřední*“ (§ 105). Za porušení těchto ustanovení hrozil žalář od 6 měsíců do 1 roku, a v případě, že byl podvod vůči soudci, státnímu zástupci či úředníkovi veliký nebo byla způsobena podstatná škoda, hrozil žalář od 1 roku do 5 let.

O 3 roky později byl vydán speciální tzv. vojenský zákoník trestní. Ten obsahoval ustanovení postihující korupci v hlavě páté „*O zneužití moci úřední a služební a o svádění k tomu*“. Do vojenského zákoníku trestního byly převzaty skutkové podstaty ze zákona č. 117/1852 ř. z., došlo však k drobným upřesněním a formulací okruhu pachatelů. Novinkou tohoto zákoníku byla povinnost vrátit dar, který byl obdržěn stejně tak ten, který byl nabízen nebo skutečně dán. Vznikla povinnost vrátit dar nebo odevzdat hodnotu daru, která se odevzdávala do tzv. vojenského invalidního fondu, sloužící k péči o invalidní vojáky.

Nejvýznamnější modifikací výše uvedeného zákona byl zákon č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství. Tento zákon nabyl účinnosti 16. srpna 1924 a pozbyl účinnosti 31. července 1950. Význam tohoto zákona lze vyzdvihnout zejména protože, protože se jednalo o historicky první úpravu definice veřejného činitele a zároveň zakotvoval i beztrestnost pachatele, a to v případě, že šlo o nepatrný prospěch a nebyl dotčen důležitý veřejný zájem. Veškerý majetkový prospěch poskytnutý nebo získaný v rámci trestného činu propadl ve prospěch státu.

Po roce 1950 je možné zmínit např. zákon č. 140/1961 Sb. nebo č. 86/1950 Sb., jako předchůdce současného zákona upravující korupční jednání z veřejnoprávního hlediska zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, na které současný Trestní zákoník navázal. Nová právní úprava měla za následek širší kriminalizaci a byla doplněna o přesnější ustanovení.

2.2 Soudobé vymezení problematiky korupce z právního hlediska

V současné době lze nalézt ustanovení týkající se korupčních projevů v soukromém i veřejném právu. Korupční jednání v oblasti soukromého práva upravují např. zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce a zákon č. 513/1991, Sb. Obchodní zákoník. Veřejnoprávní oblast upravuje zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Zároveň Česká republika se vstupem do Evropské Unie v roce 2004 přijala řadu dalších legislativních norem, které přispívají k účinnějšímu odhalování korupce. V souvislosti s tím lze zmínit zákony jako např. Zákon o zadávání veřejných zakázek, Zákon o střetu zájmů, Zákon o svobodném přístupu k informacím, a další. Tato bakalářská práce je zaměřena na veřejnoprávní vymezení korupčních trestných činů.

V Trestním zákoníku jsou základní formy korupčního jednání upraveny v hlavě X, části druhé nazvané jako „*Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*“. Mezi tyto trestné činy patří *přijetí úplatku* (§ 331), *podplacení* (§ 332) a *nepřímé úplatkářství* (§ 333), nelze ani opomenout trestné činy, které s korupcí souvisí, a to trestné činy úředních osob, konkrétně *zneužití pravomoci úřední osoby* (§ 329) a *maření úkolu úřední osoby z nedbalosti* (§ 330), v případě, že se korupce dopouští úřední osoba, lze předpokládat, že zde vznikne souběh skutkových podstat trestných činů úplatkářství a zároveň některé skutkové podstaty trestných činů úředních osob.

Podle Policie ČR lze mezi trestné činy se znaky korupčního jednání řadit také v hlavě II Trestního zákoníku *neoprávněné nakládání s osobními údaji* (§ 180), v hlavě VI Trestního zákoníku *zneužití informace a postavení v obchodním styku* (§ 225), *sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě* (§ 256), *pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži* (§ 257) a *pletichy proti veřejné dražbě* (§ 258). Tyto specifické skutkové podstaty jsou vždy spojeny s konkrétní skutečností. Předmětem těchto skutkových podstat je ochrana zájmu společnosti na mravném, nestranném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu, tedy na ochraně čistoty veřejného života a zájem na ochraně podnikatelských vztahů před korupcí.

Zákon současně vymezuje i některé hlavní pojmy, a to pojem „*úplatek*“ a „*úřední osoba*“. Vymezení klíčového **pojmu úřední osoby** je zakotveno v § 127 Trestního zákoníku. Podle platné právní úpravy se jedná o voleného funkcionáře nebo odpovědného pracovníka orgánu justice a veřejné správy. Ve výčtu možných funkcí, povolání či zvláštních postavení je úřední osobou např. soudce, státní zástupce, člen zastupitelstva, nebo odpovědný úředník

územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů, soudní exekutor, notář a mnoho dalších.

Stěžejním pojmem pro vymezené korupční činy je **pojem úplatek**, ten je definován v ustanovení § 334 Trestního zákoníku. Stanovuje, že úplatkem se rozumí dosažení „*neoprávněné výhody spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok*“. Zpravidla se jedná o zvýhodnění spočívající v přímém majetkovém prospěchu, finančním či materiálním. Může se však jednat např. i o protislužbu. Pojem úplatku je definován dostatečně široce, pro vytvoření prostoru k individuálnímu posouzení jednotlivých případů, zároveň natolik konkrétně, aby nevznikali žádné pochybnosti.

2.2.1 Přijetí úplatku

Přijetí úplatku se dopouští ta osoba, která v souvislosti s nakládáním věcí obecného zájmu přijme nebo si nechá přislíbit úplatek či o úplatek žádá, tzn. že pachateli se dostane neoprávněné výhody. Trestný čin přijetí úplatku podle § 331 Trestního zákoníku upravuje tzv. pasivní úplatkářství, přičemž přídavným jménem *pasivní* se rozumí skutečnost, že úplatkem disponuje protistrana.

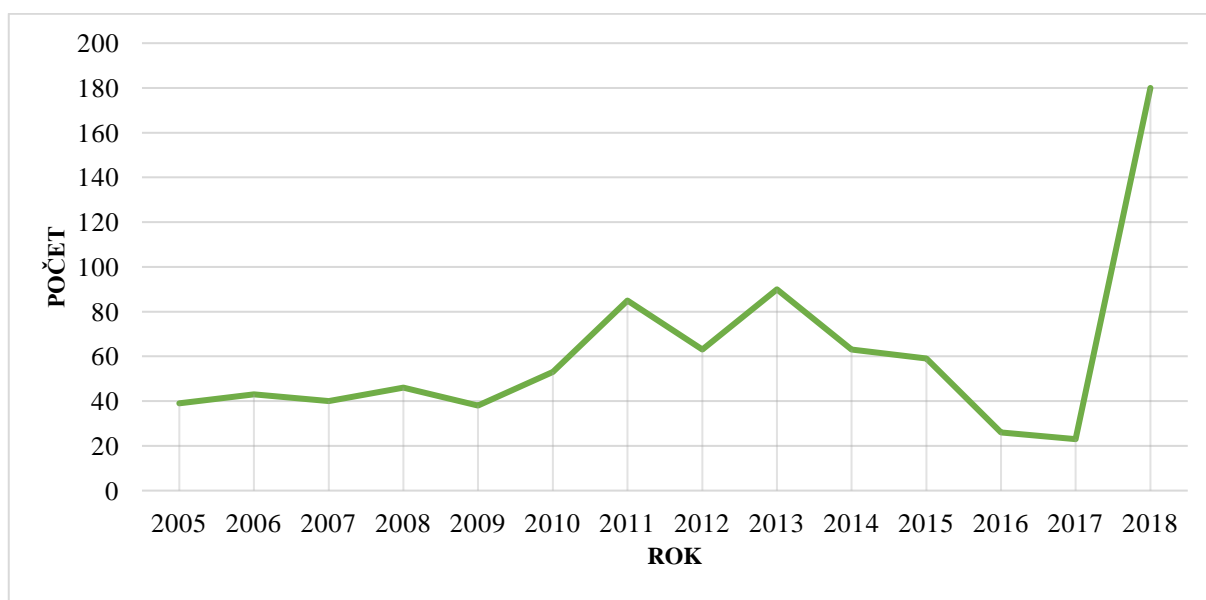
Trestný čin přijetí úplatku podle § 331 Trestního zákoníku shledává dvě základní skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku, spočívající v pasivním a aktivním jednání. Jednání zakládající na přijetí nebo slíbení úplatku je považováno za pasivní jednání, § 331 odst. 1 Trestního zákoníku. Naopak aktivním jednáním je takové jednání, které zakládá na žádosti o úplatek, § 331 odst. 2 Trestního zákoníku. Přesto aktivní jednání pachatele spadá pod pasivní úplatkářství, neboť, jak bylo výše zmíněno, úplatkem disponuje protistrana.

Zákonodárství vnímá aktivní jednání za závažnější, společensky škodlivější než jednání pasivní, a proto pachateli aktivního jednání hrozí vyšší trestní sazba v rozmezí od 6 měsíců do 5 let odnětí svobody, oproti pasivnímu jednání, při kterém pachateli hrozí sazba odnětí svobody do 4 let. Dojde-li ke spáchání trestného činu úřední osobou nebo přesahuje-li hodnota úplatku 500 000 Kč, lze za toto jednání uložit trest odnětí svobody v rozmezí 3-10 let nebo propadnutí majetku. Nej přísněji je trestána situace, kdy se pachatel dopustí jednání opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nejméně tedy 5 000 000 Kč nebo úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch v přesahu 500 000 Kč. V takovémto případě lze uložit trest odnětí svobody na 5 až 12 let. (Trestní zákoník, § 331)

Následující graf 1 znázorňuje vývoj počtu trestných činů přijetí úplatku/přijímání úplatku v období od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Podle zákona č. 140/1961, Trestní zákoník, účinném do 31. prosince 2009, se jednalo o trestný čin přijímání úplatku

Graf 1: Počet trestných činů přijetí úplatku/přijímání úplatku v letech 2005 – 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

2.2.2 Podplacení

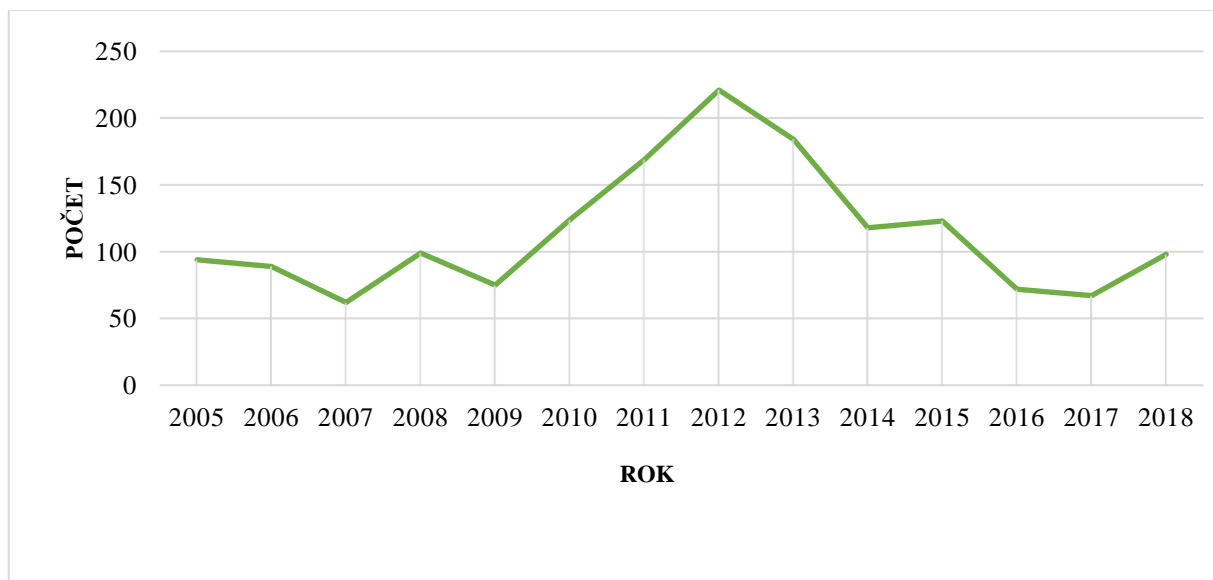
Podplacení se dopouští ta osoba, která v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek. Trestný čin podplacení podle § 332 Trestního zákoníku upravuje tzv. aktivní úplatkářství, přičemž přídavným jménem *aktivní* se rozumí skutečnost, že úplatkem disponuje pachatel, resp. ten, kdo úplatek dává.

Trestný čin podplacení podle § 332 Trestního zákoníku rozlišuje tři pojmy – poskytnutí, nabídnutí, slíbení. Poskytnutí úplatku je naplněno v okamžiku, kdy jím korumpovaný disponuje a může s ním volně nakládat. Nabídnutí úplatku je jednání, kdy pachatel je ochotný poskytnout úplatek, za to, že při obstarávání věcí obecného zájmu bude jeho požadavku vyhověno. Slíbení úplatku směřuje do budoucna, úplatek se realizuje až po vyhovění požadavků pachatele, tj. po splnění dalších podmínek. Tyto jednání jsou v současné době trestány odnětím svobody až na 2 léta nebo peněžitým trestem. Dojde-li ke spáchání trestného činu vůči veřejnému činiteli nebo přesahuje-li hodnota 500 000 Kč hrozí pachateli trest odnětí svobody v rozmezí 1-5 let, propadnutí majetku nebo peněžitý trest.

Následující graf 2 znázorňuje vývoj počtu trestných činů podplacení v období od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Podle zákona č. 140/1961, Trestní zákoník, účinném do 31. prosince 2009, se jednalo o trestný čin podplacení.

Graf 2: Počet trestných činů podplacení v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

2.2.3 Nepřímé úplatkářství

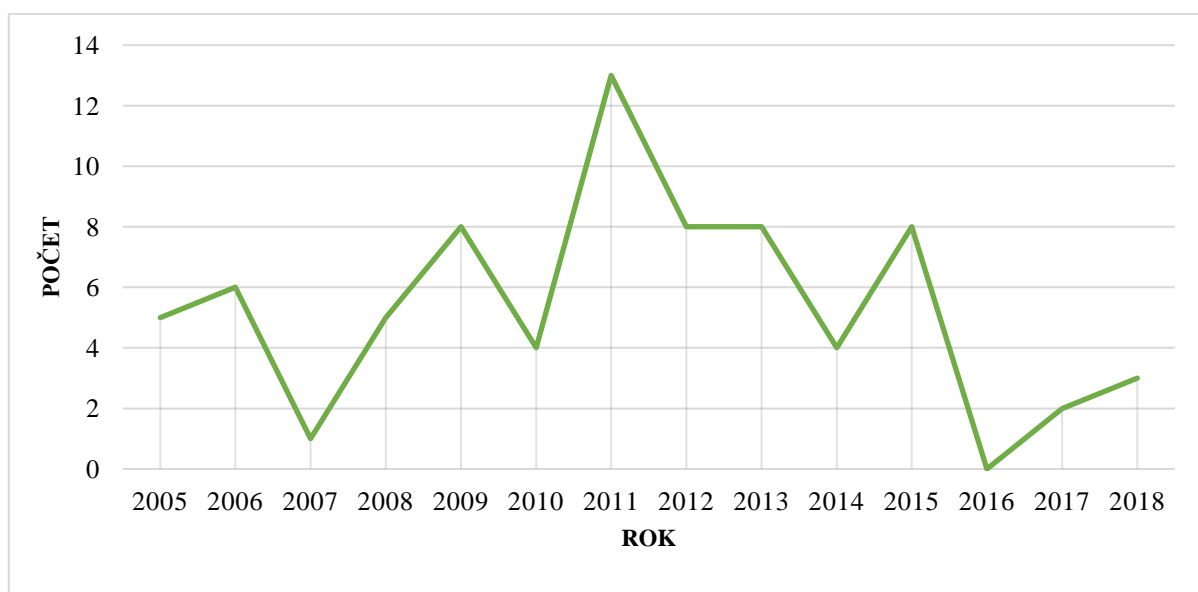
Nepřímého úplatkářství se dopouští ta osoba, která žádá, dá si slíbit, přijme, poskytne nebo slíbí úplatek za to, že svým vlivem nebo prostřednictvím někoho jiného působí na výkon pravomoci úřední osoby. Trestný čin nepřímého úplatkářství podle § 333 Trestního zákoníku dodává trestního rázu tzv. úplatnou intervencí, tzn. že vyvíjí tlak na výkon pravomocí úřední osoby, nestačí působit pouze na osoby obstarávající věci obecného zájmy.

Trestný čin nepřímého úplatkářství podle § 333 Trestního zákoníku rozeznává dvě skutkové podstaty – pasivní a aktivní nepřímé úplatkářství nebo také pasivní přijímání úplatku interventem a aktivní podplácení interventa. Pasivní nepřímé úplatkářství je situací, kdy pachatel úplatek žádal nebo ho přijal za působení na úřední osobu, § 333 odst. 1 Trestního zákoníku. Tento čin je trestaný přísněji a lze za něj uložit trest až na 3 roky odnětí svobody. Mírnější trest postihne aktivní nepřímé úplatkářství, které postihuje osoby, která poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek a ona sama nepůsobí na úřední osobu, § 333 odst. 2 Trestního zákoníku. Za toto jednání hrozí trest odnětí svobody až na 2 roky.

Následující graf 3 znázorňuje vývoj počtu trestných činů nepřímého úplatkářství v období od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Podle zákona č. 140/1961, Trestní zákoník, účinném do 31. prosince 2009, se jednalo rovněž o trestný čin nepřímé úplatkářství.

Graf 3: Počet trestných činů nepřímého úplatkářství v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

2.2.4 Zneužití pravomoci úřední osoby

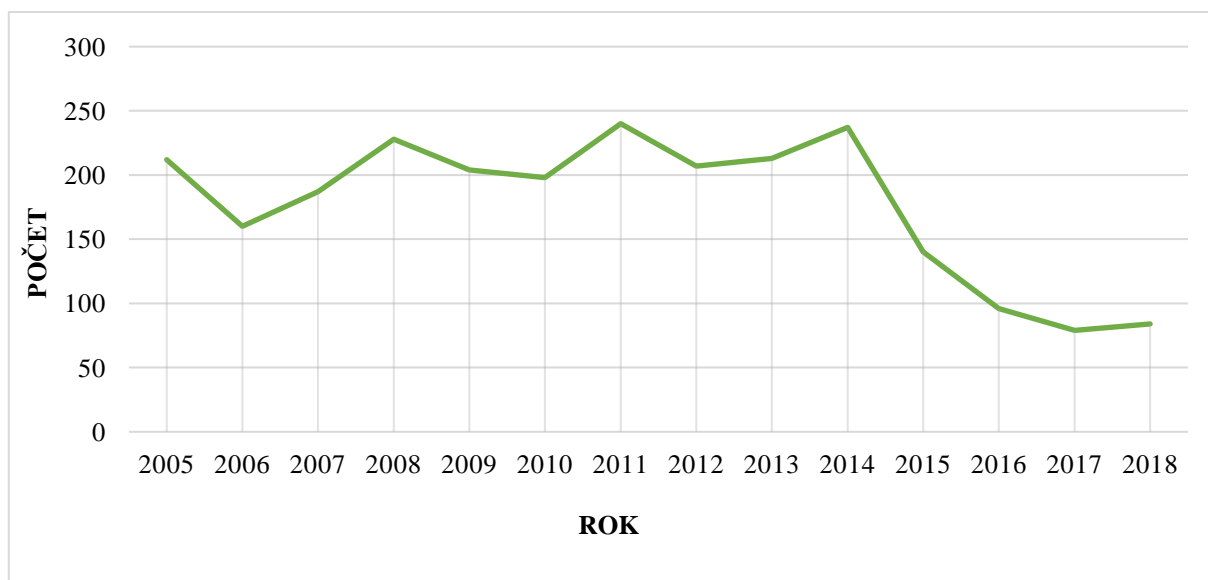
Trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby se podle § 329 Trestního zákoníku dopouští ta osoba, která s úmyslem způsobí jiné osobě škodu anebo jinou závažnou újmu anebo opatří sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. Škoda je vždy vyčíslena v penězích a jiná závažná újma je nemateriální např. morální škoda, poškození v zaměstnání atd., prospěchem je míněna jak materiální, tak imateriální výhoda.

Trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 Trestního zákoníku má formu úmyslnou. Opatří-li pachatel sobě nebo jinému značný prospěch nebo značnou škodu, způsobí svým činem vážnou poruchu činnosti státní správy, zneužije tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného hrozí mu trestný čin odnětí svobody v rozsahu 3-10 let. Opatří-li tyto skutečnosti ve velkém rozsahu lze pachateli udělit trest od 5 do 12 let odnětí svobody.

Následující graf 4 znázorňuje vývoj počtu trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby v období od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Podle zákona č. 140/1961, trestní zákoník, účinném do 31. prosince 2009, se jednalo o trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele.

Graf 4: Počet trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby/veřejného činitele v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

2.2.5 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

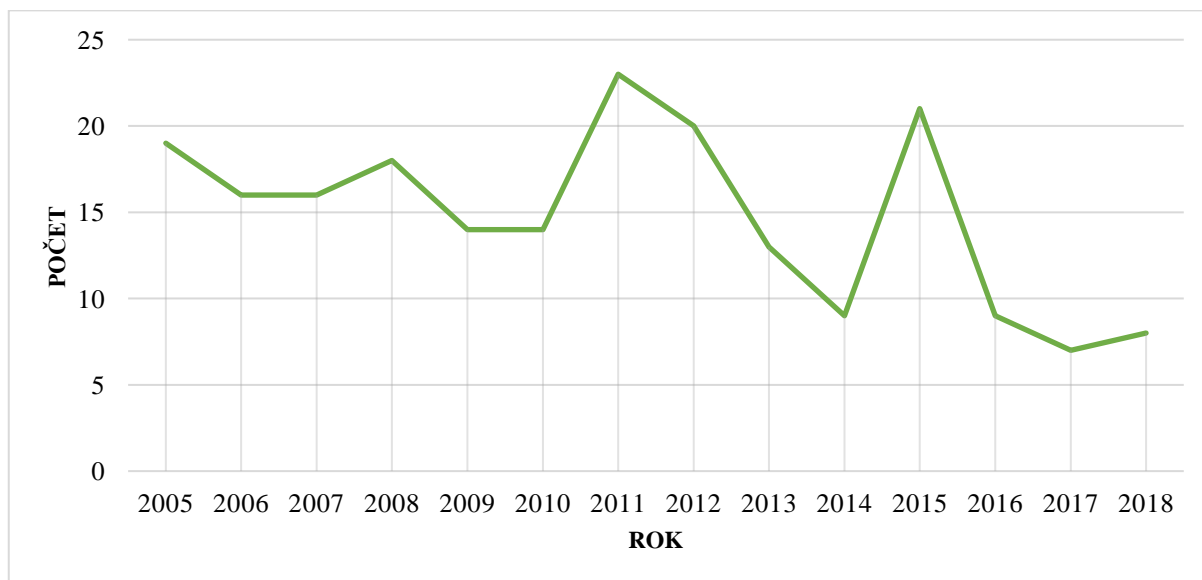
Maření úkolu z nedbalosti se podle § 330 Trestního zákoníku dopouští ta úřední osoba, která při výkonu své pravomoci zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu. Zmařením je míněno úplné zabránění splnění daného úkolu v době, kdy měl být splněn, podstatné ztížení splnění úkolu znamená vytvoření takových podmínek, které vedou k vynaložení více času, energie nebo prostředků, než by bylo ke splnění daného úkolu zapotřebí.

Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 Trestního zákoníku je formou neúmyslnou. I přesto pachatelé hrozí trestný čin odnětí svobody až do 3 let nebo zákazem činnosti, pokud způsobí svým činem značnou škodu nebo značný prospěch. V případě velkého rozsahu škody nebo prospěchu lze uložit trest odnětí svobody v rozmezí 1-5 let.

Následující graf 5 znázorňuje vývoj počtu trestných činů maření úkolu úřední osoby z nedbalosti v období od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Podle zákona č. 140/1961, Trestní zákoník, účinném do 31. prosince 2009, se jednalo o trestný čin maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti.

Graf 5: Počet trestných činů maření úkolů úřední osoby/veřejného činitele z nedbalosti v letech 2005 - 2008

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

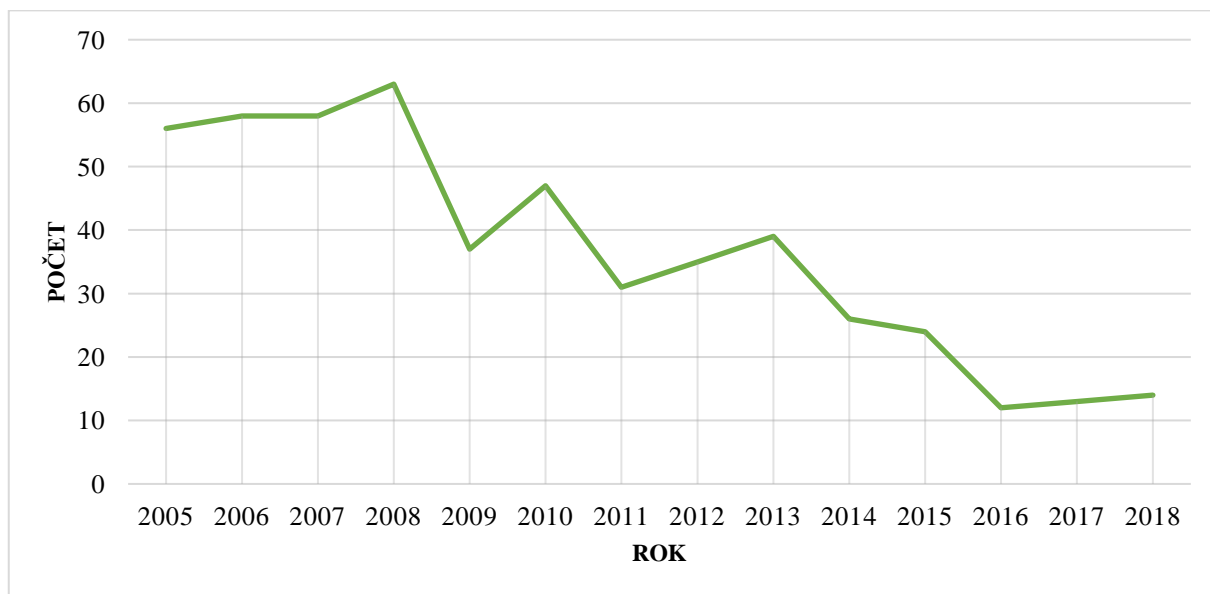
2.2.6 Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Neoprávněného nakládání s osobními údaji se podle § 180 Trestního zákoníku dopouští ta osoba, která neoprávněně, třebaže i z nedbalosti, zveřejní, sdělí nebo zpřístupní osobní údaje o jiné osobě v souvislosti s výkonem veřejné moci a způsobí tímto jednáním vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Stejně tak se trestného činu podle § 180 Trestního zákoníku dopouští ta osoba, která poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti a svým jednáním zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání či funkce.

Spáchá-li pachatel takovýto čin jako člen organizované skupiny, anebo tiskem, rozhlasem, televizí či veřejně přístupnou počítačovou sítí a způsobí tím značnou škodu hrozí mu trestní čin odnětí svobody v rozsahu 1-5 let, peněžitý trest nebo zákaz činnosti. Spáchá-li tento čin ve velkém rozsahu, lze pachateli udělit trest od 3 do 8 let odnětí svobody. (Trestní zákoník, §180)

Následující graf 6 znázorňuje vývoj počtu trestných činů neoprávněného nakládání s osobními údaji od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Graf 6: Počet trestných činů neoprávněného nakládání s osobními údaji v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

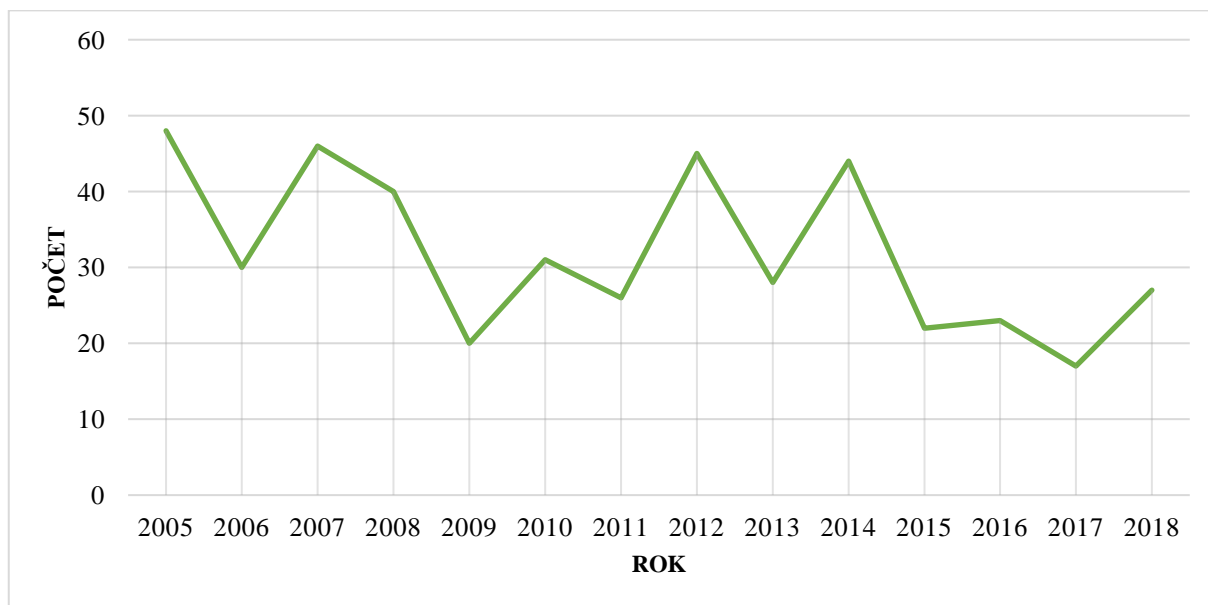
2.2.7 Zneužití informace a postavení v obchodním styku

Zneužití informace a postavení v obchodním styku dle § 255 Trestního zákoníku se dopouští ta osoba, která opatřila sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch užitím dosud neveřejně přístupné informace, a to při výkonu svého zaměstnání, povolání či funkce, a zveřejnění této informace podstatně ovlivnilo rozhodnutí v obchodním styku, dalo podnět k uskutečnění podpisu smlouvy nebo operace na regulovaném trhu s investičními nástroji nebo na organizovaném trhu se zbožím.

Získá-li pachatel tímto činem značný prospěch pro sebe nebo jiné osoby hrozí mu odnětí svobody na 2 léta až 8 let. V případě, že se bude jednat o prospěch velkého rozsahu je možné udělit trest od 5 do 10 let odnětí svobody. (Trestní zákoník, § 255)

Následující graf 7 znázorňuje vývoj počtu trestných činů zneužití informace a postavení v obchodním styku od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Graf 7: Počet trestných činů zneužití informace a postavení v obchodním styku v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

2.2.8 Pletichy při veřejné soutěži a dražbě

Statistiky Policie ČR evidují Sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256, TZ), Pletichy při zadávání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257, TZ) a Pletichy proti veřejné dražbě (§ 258, TZ) dohromady jako Pletichy při veřejné soutěži a dražbě. Z tohoto důvodu není možné zjistit jejich jednotlivé počty, proto i v této práci s nimi bude pracováno pod souhrnným názvem.

Trestného činu **sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě** se podle § 256 Trestního zákoníku dopouští ta osoba, která ve spojení se zadáváním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží či veřejnou dražbou s úmyslem způsobí škodu nebo opatří sobě či jinému prospěch tím, že sjedná některému dodavateli, soutěžiteli či účastníkovi dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných.

Pachatel bude potrestán v rozsahu 2 – 8 let, jestliže se dopustí činu jako člen komise, vyhlášovatele nebo pořadatele veřejné soutěže nebo dražby a způsobí-li tímto chováním značný prospěch nebo škodu sobě či jinému. Stejně tak bude potrestán ten, kdo žádá, přijme nebo si dá slíbit určitý prospěch. V případě, že půjde o úřední osobu, která žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový či jiný prospěch, bude potrestána odnětím svobody na 3 až 10 let. (Trestní zákoník, § 256)

Trestného činu **pletich ve spojení se zadáváním veřejné zakázky nebo veřejné soutěže** se podle § 257 Trestního zákoníku dopouští ta osoba, která intrikuje ve spojení se zadáváním veřejné zakázky nebo veřejné soutěže tím, že pod pohrůzkou násilí nebo těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v řízení či soutěži nebo mu za to slíbí, nabídne nebo poskytne majetkový nebo jiný prospěch či dochází k dohodám proti ostatním uchazečům. I ten, který naopak žádá či přijme majetkový nebo jiný prospěch je trestně postižitelný.

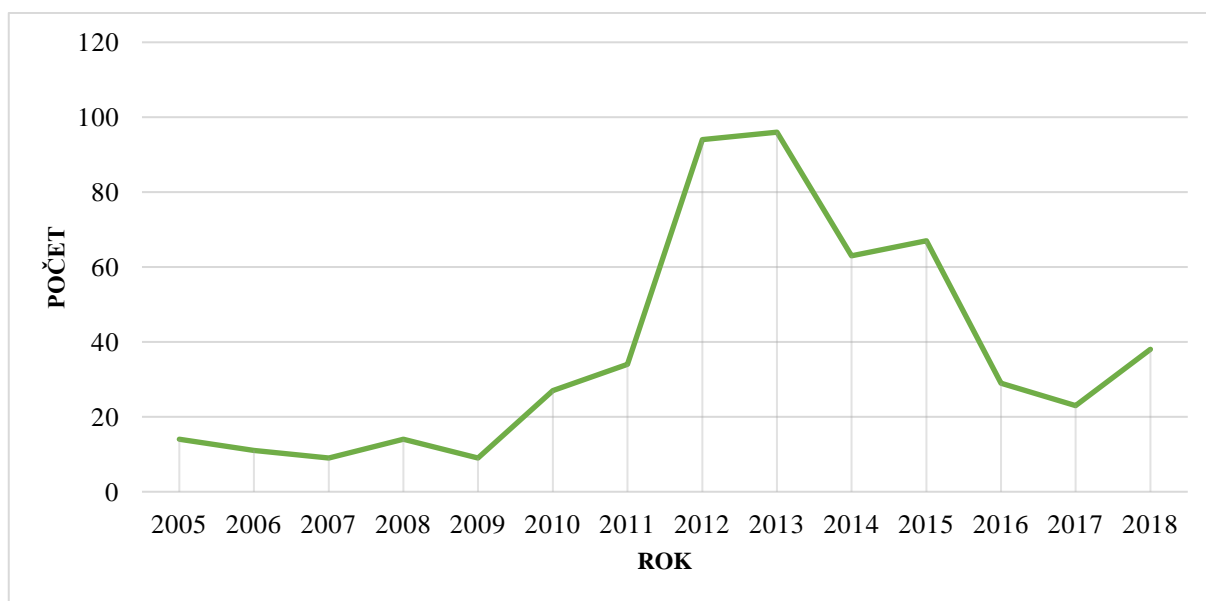
Pokud se takového činu dopustí osoba, které z takového jednání vznikne značný prospěch, hrozí jí trest odnětí svobody od 2 do 8 let, ten samý trest hrozí i pokud jde o úřední osobu. Odnětím svobody v rozmezí 3 – 10 let bude potrestána ta osoba, která sobě nebo jinému opatří prospěch velkého rozsahu nebo úřední osoba, která sobě nebo jinému opatří značný prospěch. (Trestní zákoník, § 257)

Pletich při veřejné dražbě se podle § 258 Trestního zákoníku dopustí ta osoba, která pod pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti na podávání návrhů při dražbě nebo mu slíbí, nabídne či poskytne majetkový nebo jiný prospěch, pokud se zdrží podávání návrhů při dražbě. I ten, který naopak žádá či přijme majetkový nebo jiný prospěch je trestně postižitelný.

Odnětím svobody na 2 léta až 8 let bude potrestána ta osoba, která opatří tímto jednáním sobě nebo jinému značný prospěch nebo se bude jednat o úřední osobu. V případě zajištění si prospěchu velkého rozsahu nebo úřední osoba si opatří značný prospěch může být udělen trest odnětí svobody v rozmezí 3 – 10 let. (Trestní zákoník, § 258)

Následující graf 8 zahrnuje souhrnný počet korupčních trestných činů podle § 256, § 257 a § 258 Trestního zákoníku pod jednotným názvem Pletichy při veřejné soutěži a dražbě od roku 2005 do roku 2018 v ČR.

Graf 8: Počet trestných činů pletich při veřejné soutěži a dražbě v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

3 Analýza korupčních trestných činů v regionech ČR

Tato část bakalářské práce je zaměřena na analýzu korupčních trestných činů v regionech České republiky za období let 2005 – 2018. Pod pojmem region jsou chápány jednotlivé kraje České republiky. Následná analýza, co se týče korupčních trestných činů a škod jimi způsobených, využívá dat z policejních statistik, které jsou volně přístupné na jejich oficiálních webových stránkách. Počet obyvatel byl zpracován ze statistik volně přístupných na oficiálních webových stránkách Českého statistického úřadu.

Analýza pracuje se zjištěnými korupčními trestnými činy charakterizovanými v kapitole 2 této bakalářské práce. Proto zde budou pouze vyjmenovány. Jedná se o tyto korupční trestné činy:

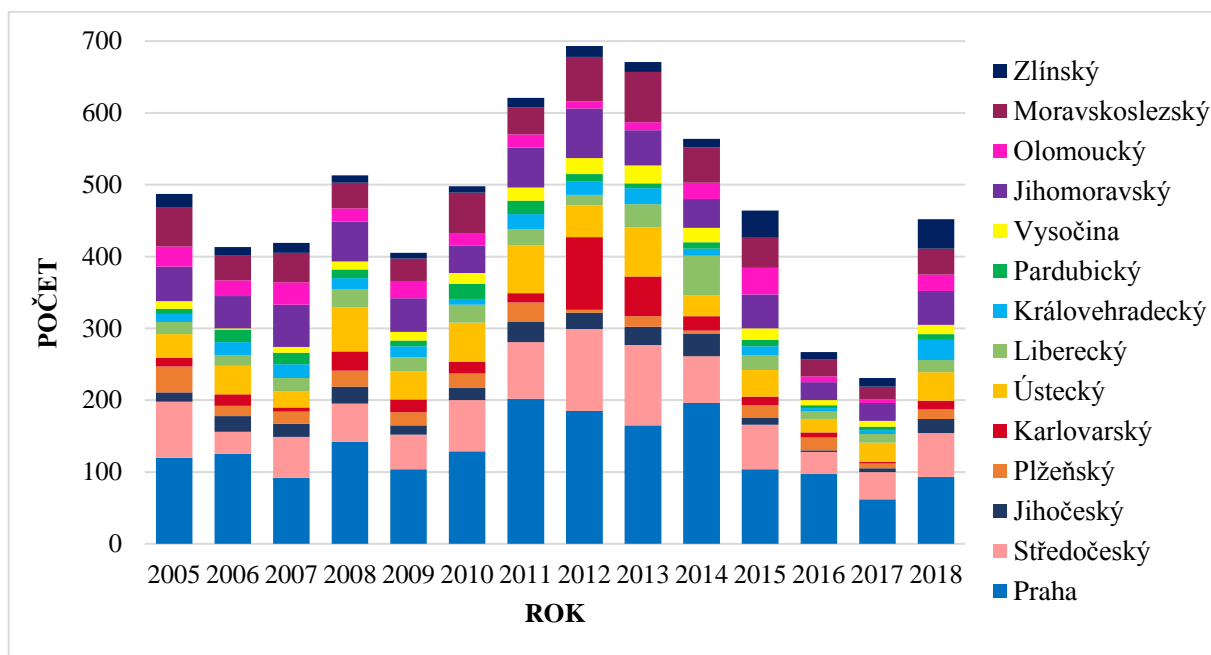
- přijetí úplatku § 331
- podplacení § 332
- nepřímé úplatkářství § 333
- zneužití pravomoci úřední osoby § 329
- maření úkolů úřední osoby z nedbalosti § 330
- neoprávněné nakládání s osobními údaji § 180
- zneužití informace a postavení v obchodním styku § 225
- sjednané výhody při zadávání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě § 256
- pletichy při zadávání veřejné zakázky a veřejné soutěži § 257
- pletichy proti veřejné dražbě § 257

3.1 Vývoj korupčních trestných činů v regionech ČR

Analýza korupčních trestných činů v regionech ČR obsahuje data časové řady za období let 2005 – 2018. Zajišťuje přehled o vývoji korupčních trestných činů, které byly zjištěny na území České republiky v jednotlivých regionech.

Graf 9 vykresluje vývoj celkového počtu korupčních trestných činů v letech 2005 až 2018 na území krajů České republiky. Z obrázku je patrné, že v roce 2012 dosáhl počet maxima, a to s počtem 693 zjištěných korupčních trestných činů.

Graf 9: Počet korupčních trestných činů v regionech ČR v letech 2005 - 2018

Zdroj: vlastní zpracování dle statistik Policie ČR

Jak již bylo zmíněno maxima dosáhl rok 2012, naopak ve sledovaném období byl historicky zjištěn nejnižší počet korupčních trestných činů v roce 2017. V tento rok bylo zjištěno 231 korupčních trestných činů, což je o dvě třetiny méně oproti roku 2012.

Od roku 2013 je patrný pozitivní trend vývoje korupčních trestných činů, jak je vidět z obrázku 1, počet zjištěných korupčních trestných činů klesá. V těchto letech docházelo k dlouhodobě diskutované novelizaci Zákona o veřejných zakázkách č. 134/2016 Sb. Klesajícímu trendu se vymyká rok 2018, kdy počet korupčních trestných činů stoupl téměř o polovinu oproti předcházejícímu roku.

Nejvýraznější podíly na zjištěných korupčních trestných činech má Praha, touto příčinou je dost možná i fakt, že Praha je jedním z nejlidnatějších regionů ČR. Dost často se objevuje korupce v nejvyšší politice, a zároveň je také nejvíce medializovaná. Dalším výrazným rozdílem je skok mezi rokem 2011 a 2012 vyznačen červenou barvou, která patří Karlovarskému kraji. Důvodem tohoto rozdílu může mít dopad kauzy tzv. Karlovarské losovačky a v tomto období i vyšetřování politické aféry ROP Severozápad, kam spadá i Karlovarský kraj.

3.2 Počet korupčních trestných činů v regionech ČR

Následující Tabulka 1 znázorňuje počet korupčních trestných činů v jednotlivých regionech ČR ve sledovaném období let 2005 – 2018. Umožní určit kraj ČR, který je nejvíce a naopak nejméně zasažený korupční aktivitou.

Tabulka 1: Počet korupčních trestných činů v regionech ČR

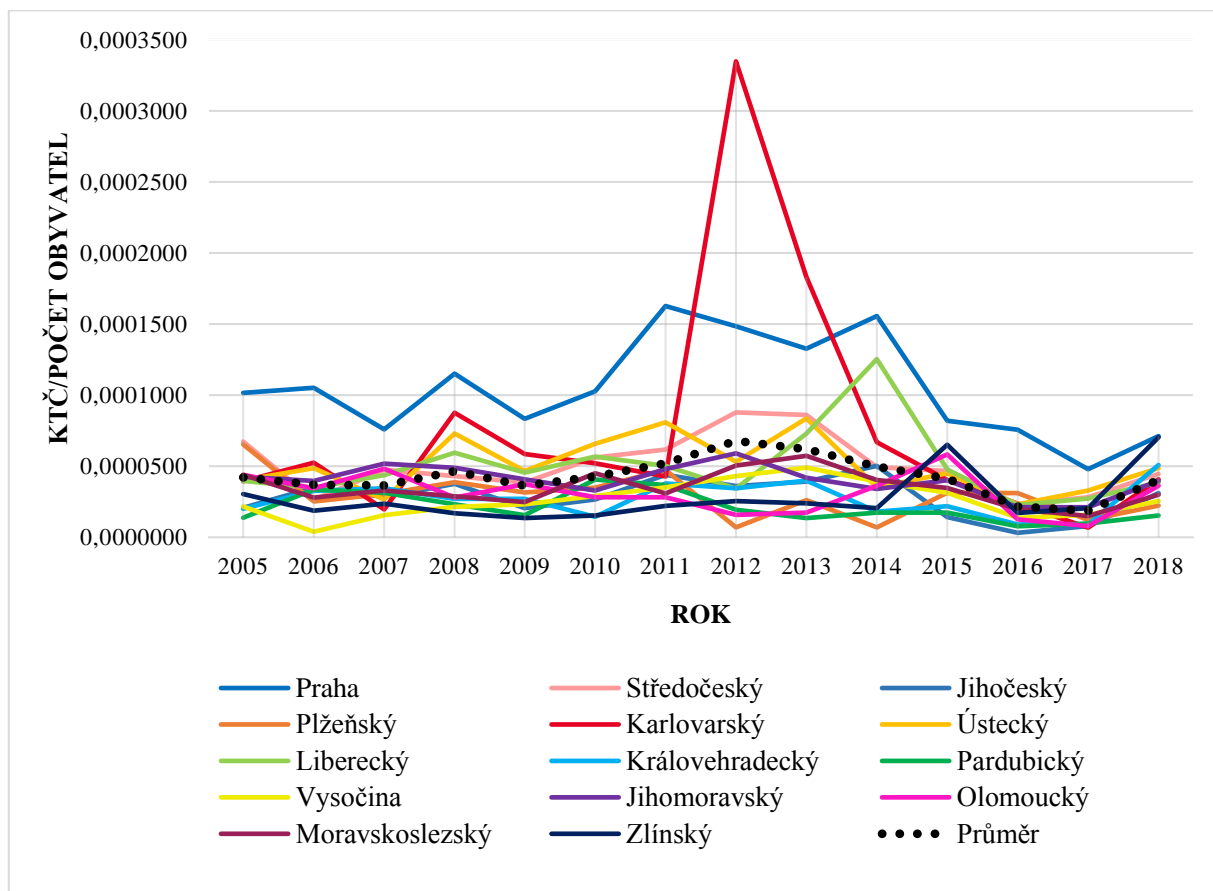
Kraj	Počet korupčních trestných činů
Praha	1816
Středočeský	900
Jihočeský	251
Plzeňský	233
Karlovarský	317
Ústecký	582
Liberecký	306
Královehradecký	208
Pardubický	152
Vysočina	188
Jihomoravský	651
Olomoucký	276
Moravskoslezský	593
Zlínský	225

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Nejvyšší korupční aktivita byla zjištěna v Praze, za sledované období šlo celkem o 1 816 korupčních trestných činů. V počtu korupčních trestných činů převyšuje také Středočeský kraj, ve kterém bylo zjištěno 900 korupčních trestných činů. Nejlépe si ve sledovaném období počíná kraj Pardubický, který eviduje 152 korupčních trestných činů.

Každý kraj je však rozdílný svou rozlohou, a tedy i počtem obyvatel, kteří v daném kraji bydlí. Pro objektivní obraz je vhodné přepočítání zjištěných hodnot korupčních trestných činů na jednoho obyvatele. Počet obyvatel byl zpracován dle Českého statistického úřadu pokaždé k 31.12. sledované roku. Přepočítané hodnoty korupčních trestných činů na jednoho obyvatele znázorňuje Graf 10.

Graf 10: Počet korupčních trestných činů na obyvatele v regionech ČR v letech 2005 - 2018

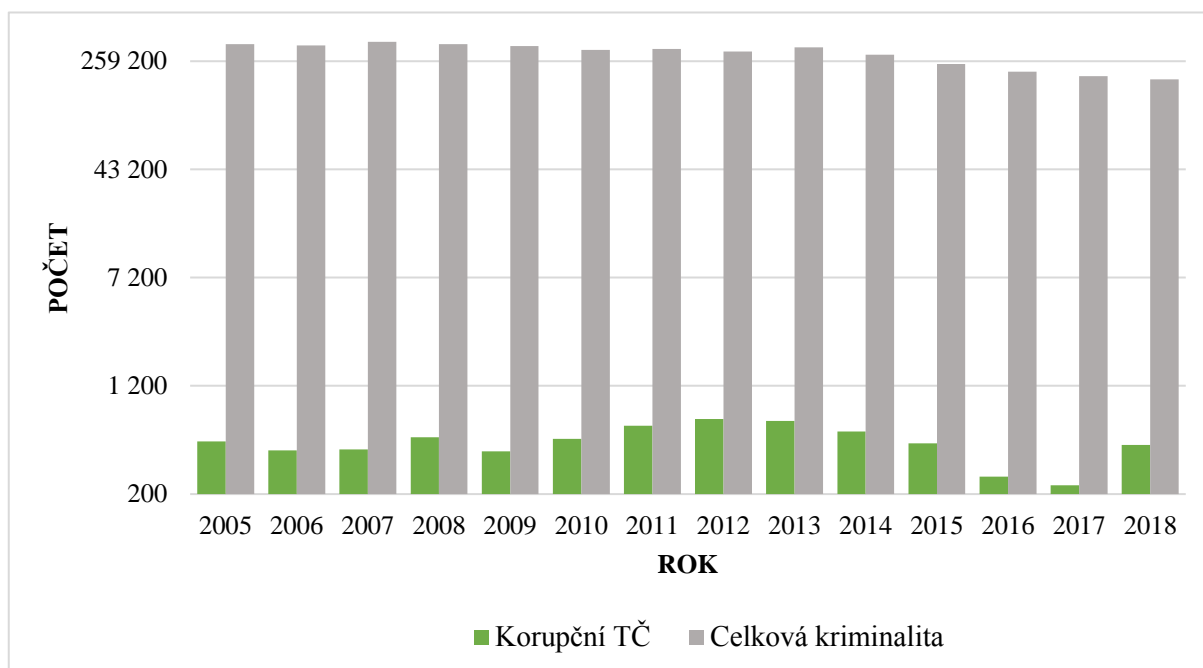
Zdroj: zpracováno dle ČSÚ a statistik Policie ČR

Přerušovaná linie značí průměrnou hodnotu počtu zjištěných korupčních trestných činů v jednotlivých krajích ČR přepočítanou na jednoho obyvatele ve sledovaném období 2005 až 2018. Z grafu je patrné, že některé kraje výrazně převyšují průměrný počet zjištěných trestných činů. Jediný kraj, který průměr převyšoval v celém sledovaném období byla Praha. V Praze byl také zjištěn nevyšší objem korupčních trestných činů oproti ostatním krajům, šlo celkem za celé období o 1 816 činů. Prahu překonal pouze v roce 2012 kraj Karlovarský, v grafu značen červenou barvou. V tomto kraji byly zaznamenány korupční kauzy velkého rozsahu, které mohly být příčinou tohoto výkyvu. Jednalo se zejména o známou kauzu tzv. Karlovarské losovačky a také se v tomto období začal vyšetřovat případ ROP Severozápad, ve kterém šlo o netransparentní přerozdělování evropských dotací, kam kromě kraje Karlovarského spadl i kraj Ústecký. Pod průměrem se dlouhodobě drží kraje Pardubický a Vysočina.

3.3 Podíl korupčních trestných činů na celkové kriminalitě ČR

Následující kapitola se zaměří i na poměr korupčních trestných činů vzhledem ke všem zjištěným ostatním trestným činům na území ČR. Jelikož jsou korupční kauzy poměrně hojně diskutovány a medializovány mohou mít obyvatelé pocit, že korupce zaujímá velký podíl na celkové kriminalitě státu. To, jak si na tom stojí korupce v porovnání s celkovou kriminalitou zachycuje Graf 11.

Graf 11: Podíl korupčních trestných činů na celkové kriminalitě v ČR v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Z grafu je zcela zřejmé, že počet korupčních trestných činů v porovnání s celkovou kriminalitou za sledované období let 2005 – 2018 není tak vysoký, jak si někteří mohou myslet. V průměru činí korupce pouze 0,16 % z celkové kriminality. Nesmí se však opomenout, že v tomto srovnání není zohledněna korupční činnost, která nebyla nikdy odhalena. Dle TI je odhaleno pouhé 1 % korupční činnosti.

Nejvíce zjištěných trestných činů bylo v roce 2007, konkrétně se jednalo o 357 391 činů. V témže roce bylo zjištěno 419 korupčních trestných činů. Nejnižší počet zjištěných trestných činů připadá na rok 2018, ve kterém bylo zjištěno 192 405 trestných činů, z toho jich bylo 452 korupčních.

Celková kriminalita je až na občasné výjimky v čase klesající, naopak počet korupčních trestných činů ve sledovaném období značně kolísá. V průměru na každý 650 trestný čin připadá jeden korupční trestný čin.

3.4 Výše škod způsobená korupčními trestnými činy

Následující Tabulka 2 zachycuje celkové škody způsobené korupčním jednáním v tisících korunách v jednotlivých krajích v letech 2005 až 2018. Korupční jednání přináší i finanční škody, které se pohybují až v řádech milionů korun českých. V přehledu jsou kraje řazeny od nejvyšších škod po nejnižší.

Tabulka 2: Výše škod způsobené korupční trestnou činností v regionech ČR v letech 2005 – 2018 (v tis. Kč)

Kraj	Škody způsobené KTČ
Praha	9 978 673
Ústecký	1 073 234
Moravskoslezský	354 233
Jihomoravský	349 425
Jihočeský	343 565
Středočeský	331 548
Olomoucký	298 470
Královohradecký	252 515
Karlovarský	165 123
Vysočina	157 578
Liberecký	42 965
Plzeňský	34 959
Pardubický	31 149
Zlínský	24 699

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Nejvíce finančních škod bylo zaznamenáno v Praze s částkou 9 978 673 000,- Kč, následně se umístil kraj Ústecký, ve kterém byly zaznamenány škody ve výši 1 073 234 000,- Kč. Naopak nejnižší škoda součtu sledovaného období let 2005 až 2018 byla s výrazným odstupem v kraji Zlínském, kde činila 24 699 000,- Kč.

Ústecký kraj patří mezi méně sociálně a ekonomicky vyspělé kraje, má druhý nejnižší podíl na tvorbě HDP a míra ekonomické aktivity zaostává za průměrem ČR, domácnosti se také

radí mezi ty s nižšími příjmy, tyto faktory potom mohou vést ke zvýšené aktivitě v oblasti korupčního jednání.

Škody způsobené korupčním chováním se pohybují v řádech milionů až miliard korun českých, ale při porovnání s celkovou výší škod způsobených celkovou kriminalitou České republiky jsou škody způsobené korupčními trestnými činy opravdu nízké, ve sledovaném období se pohybují okolo 2 %. Tabulka 3 zachycuje podíl výše škod způsobených korupční trestnou činností na škodách celkové kriminality ČR v období let 2005 až 2018. Opět je zřejmé, že nejvyšší podíl na výši škody připadá Praze a hned po ní Ústeckému kraji. Za to nejnižší podíl si ve sledovaném období připisuje kraj Zlínský. Lze tedy říci, že ve Zlínském kraji nebyla zjištěna korupce velkého rozsahu, která by způsobila značné finanční potíže.

Tabulka 3: Podíl výše škod korupčních trestných činů na škodách celkové kriminality v regionech ČR za období let 2005 – 2018 vyjádřený v %

Kraj	Škody způsobené KTČ v tis. Kč	Celkové škody v tis. Kč	Podíl KTČ/Celkové škody
Praha	9 978 673	157 820 874	6,32%
Středočeský	331 548	38 495 644	0,86%
Jihočeský	343 565	12 658 848	2,71%
Plzeňský	34 959	8 543 861	0,41%
Karlovarský	165 123	5 784 630	2,85%
Ústecký	1 073 234	27 038 742	3,97%
Liberecký	42 965	10 350 788	0,42%
Královehradecký	252 515	12 216 997	2,07%
Pardubický	31 149	8 018 036	0,39%
Vysočina	157 578	9 683 641	1,63%
Jihomoravský	349 425	31 794 409	1,10%
Olomoucký	298 470	11 942 880	2,50%
Moravskoslezský	354 233	28 418 201	1,25%
Zlínský	24 699	14 913 361	0,17%

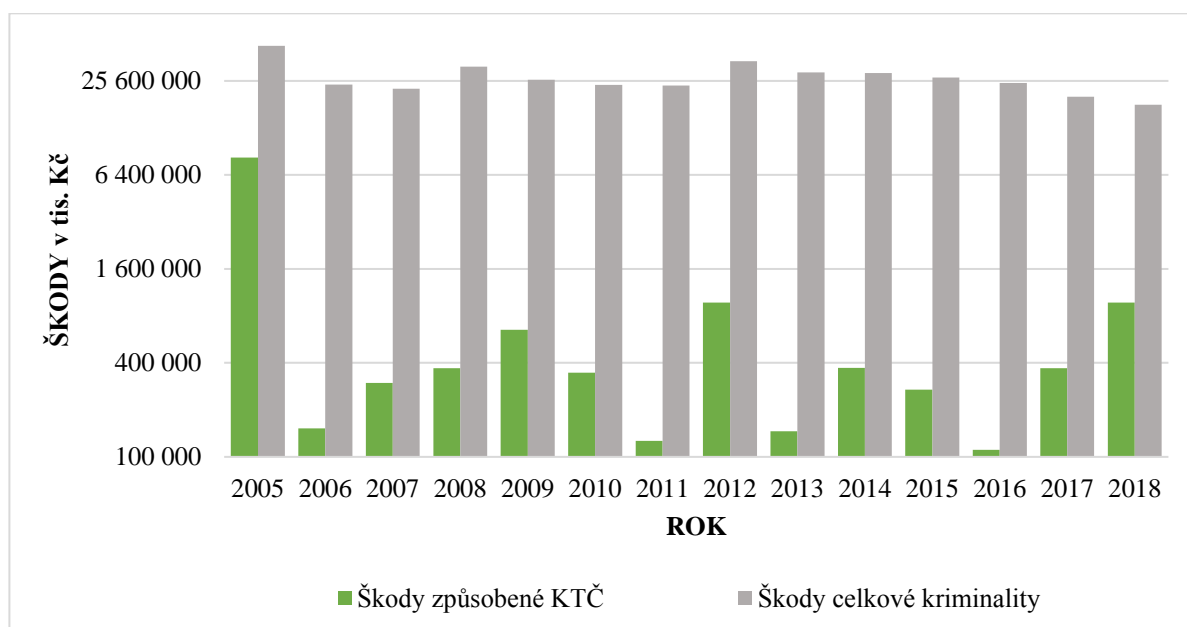
Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Na škody způsobené korupcí vzhledem ke škodám celkové kriminality je možné se zaměřit i z hlediska jednotlivých let, a ne ohledně toho, jak si na tom stály jednotlivé kraje. Tento podíl zachycuje Graf 12.

Na grafu jsou některé roky výrazně odlišné od ostatních, zejména roky 2005, 2012 a 2018. Rapidní nárůst škod způsobených korupční činností je na první pohled jednoznačný v roce 2005. V tomto roce se škody způsobené korupčním jednáním vyšplhaly až na 19,27 %

z celkových škod celkové kriminality. Na základě e-mailové komunikace s TI je jedním z možných důvodů, které zapříčinily takto velké škody, kauza nazvaná Internet do škol, v tomto projektu měl stát do roku 2005 vydat 7 miliard korun českých na zavedení internetu do škol. Bylo však zjištěno, že velká část poskytnutých peněz nebyla hospodárně a oprávněně použita a internet do škol se tak nedostal. Dalším rokem s výrazným rozdílem byl rok 2012. V roce 2012 se jednalo již o zmiňovanou Karlovarskou losovačku, za kterou antimonopolní úřad udělil jednu z nejvyšších pokut, která kdy městům byla uložena. Dále rok 2018 pro který to jsou mnohokrát medializované kauzy nejvyšších politiků.

Graf 12: Podíl škod způsobených korupčními trestnými činy na škodách celkové kriminality ČR v letech 2005 – 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

3.5 Počet konkrétních korupčních trestných činů

Při analýze korupčních trestných činů v časové řadě za období let 2005 až 2018 bylo zjištěno, že nejčetnějším korupčním trestným činem je Zneužití pravomoci úřední osoby. Tabulka 4 znázorňuje počty korupčních trestných činů dle jejich četnosti od nejvyšší po nejnižší. Je možné vidět, že korupčního trestného činu dle § 329 TZ Zneužití pravomoci úřední osoby bylo zjištěno za období let 2005 – 2018 celkem 2 485. Nejméně vyskytovaným korupčním trestným činem bylo Nepřímé úplatkářství, kterého bylo ve sledovaném období zjištěno celkem 75, z toho ho bylo zjištěno 28 v Praze.

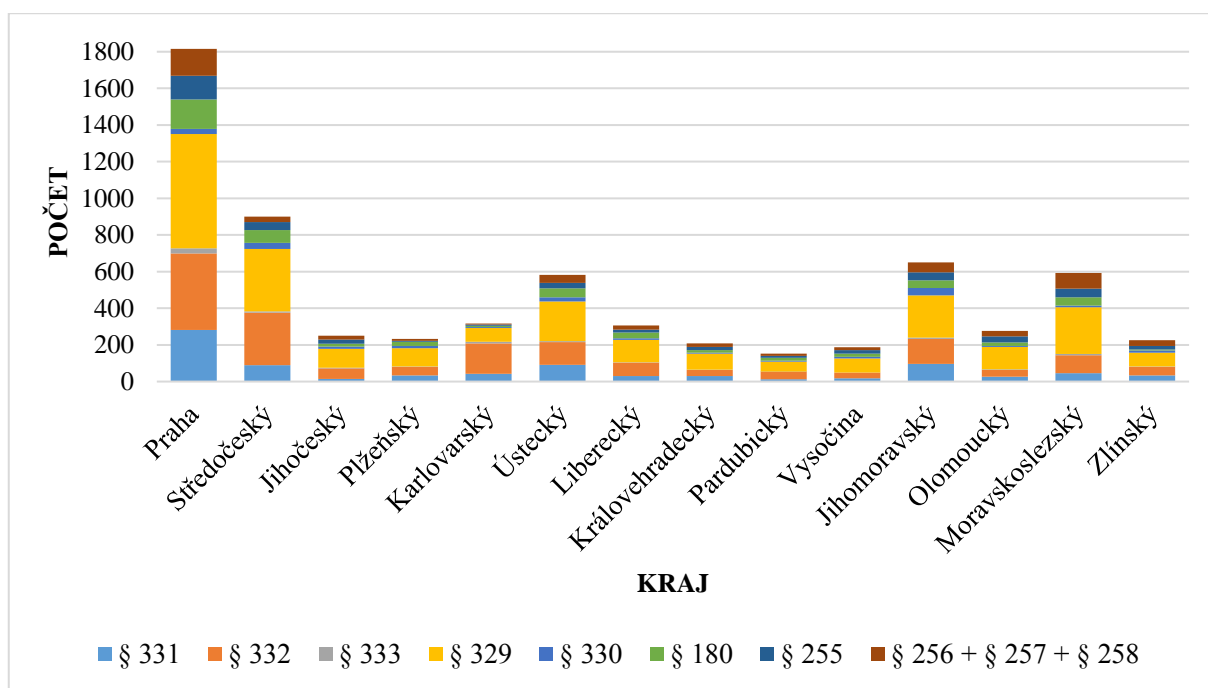
Tabulka 4: Součty konkrétních korupčních trestných činů v regionech ČR v letech 2005 – 2018

Paragraf TZ	Název korupčního TČ	Počet
§ 329	Zneužití pravomoci úřední osoby	2485
§ 332	Podplacení	1595
§ 331	Přijetí úplatku	848
§ 256 + § 257 + § 258	Pletichy při veřejné soutěži a dražbě	528
§ 180	Neoprávněné nakládání s osobními údaji	513
§ 255	Zneužití informace a postavení v obchodním styku	447
§ 330	Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	207
§ 333	Nepřímé úplatkářství	75

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Graf 13 vyobrazuje konkrétní korupční trestné činy v jednotlivých krajích České republiky za sledované období let 2005 – 2018. Na tomto grafu se opět potvrzuje, že největší podíl na korupčním chování zaujímá ve všech krajích, kromě kraje Karlovarského, Zneužití pravomoci úřední osoby - § 329 TZ. Lze sem řadit trestné činy, které spáchali např. příslušníci Policie ČR, starostové měst nebo obcí.

Graf 13: Konkrétní korupční trestné činy v regionech ČR v letech 2005 - 2018

Zdroj: zpracováno dle statistik Policie ČR

Druhým nejčastějším korupčním trestným činem je Podplacení - § 332 TZ. Pro Karlovarský kraj je tento trestný čin nejčastějším, hned po něm následuje Zneužití pravomoci úřední osoby. Kromě Prahy mají velký podíl Pletichy při veřejné soutěži a dražbě - § 256, 257 a 258 TZ v kraji Moravskoslezském. Příčinou by mohla být mediálně diskutovaná kauza, která souvisela s veřejnými zakázkami dopravního podniku a městské nemocnice.

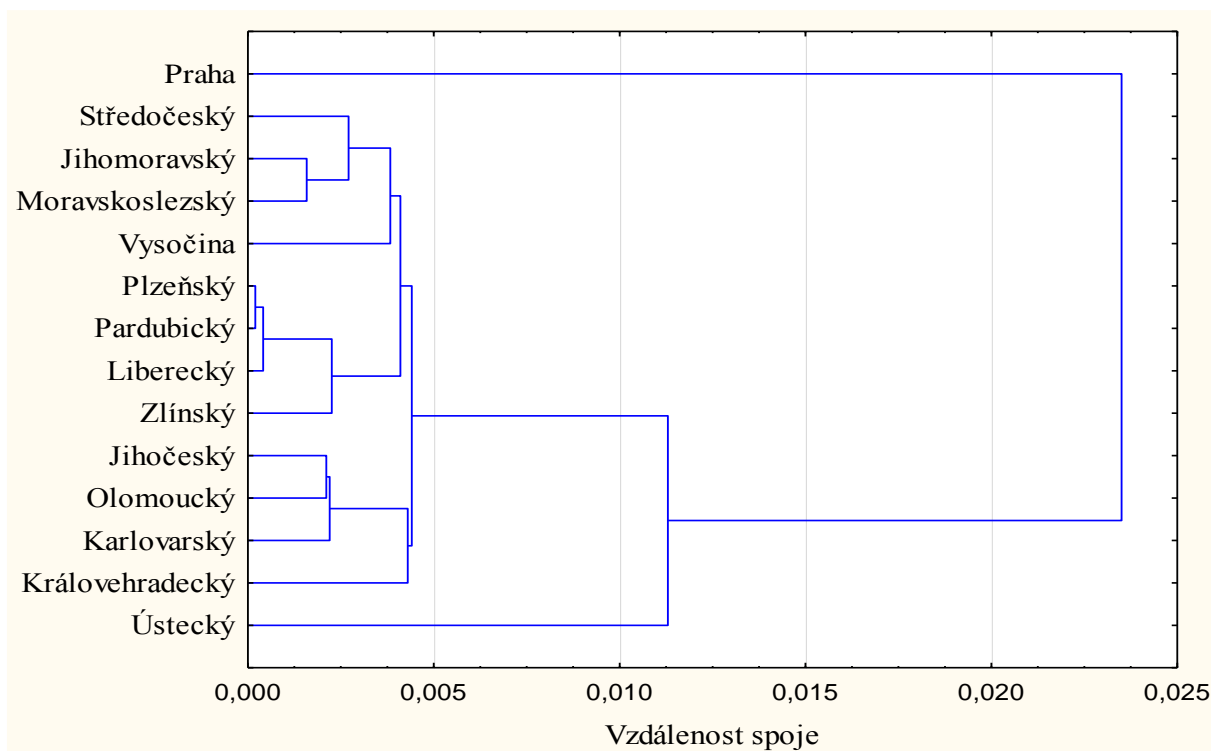
3.6 Analýza krajů na základě shlukové analýzy

Na základě předchozích zpracovaných údajů budou pomocí shlukové analýzy určeny kraje, které jsou si nejpodobnější. Analýza zachycuje data zjištěné ze statistik Policie ČR za období let 2005 až 2018 v jednotlivých krajích České republiky. **Pro určení nejpodobnějších si krajů jsou použity za proměnné - podíl korupčních trestných činů na celkové zjištěné kriminalitě a podíl škod způsobených korupčním jednáním na škodách celkové kriminality.** Proces shlukové analýzy je zpracován ve statistickém programu Statistica.

Shluková analýza je jednou z vícerozměrných statistických metod, která seskupí data do společných shluků (skupin), a to na základě jejich podobnosti. Shluky, které mezi sebou mají nejmenší vzdálenost, znamenají, že tyto dva objekty jsou si na základě výpočtu nejpodobnější. (Sebera, 2012)

Výsledkem je grafické znázornění shlukového procesu, které se nazývá dendrogram. Vertikální osa dendrogramu vyjadřuje vzdálenost mezi jednotlivými shluky, horizontální osa značí jednotlivé objekty, u kterých zjišťujeme, které si jsou podobné. Objekty jsou řazeny v takovém pořadí, aby při vynesení shluků do dendrogramu nedošlo ke křížení sluhů a bylo grafické znázornění přehlednější. Dendrogram spojuje shluky od jednotlivých objektů až po jeden shluk všech objektů, je tedy možné výsledky procházet oběma směry. (Sebera, 2012)

Při měření podobnosti krajů v této bakalářské práci je použita metoda jednoduchého spojení, kdy podobnost značí shluk dvou objektů s nejmenší vzdáleností. Pro měření vzdálenosti je použita Euklidova vzdálenost, ta určuje interval od bodu k bodu. Shluková analýza je zobrazena na Obrázku 1.

Obrázek 1: Dendrogram shlukové analýzy regionů České republiky

Zdroj: zpracováno na základě zjištěných statistik Policie ČR

Na obrázku 1 jsou na ose y znázorněny kraje České republiky a na ose x vzdálenost mezi jednotlivými shluky. Z obrázku je patrné, že vznikly 3 nosné shluky, které na sebe postupně navazují další shluky. Lze tedy říci, že na základě proměnných za sledované období tvoří první shluk kraje Plzeňský a Pardubický, které mezi sebou mají nejmenší vzdálenost, spojili se nejdříve, při nejmenší vzdálenosti, a jsou si tedy nejvíce podobné. Tyto dva kraje už v přechodných výsledcích měly téměř totožné hodnoty škod způsobených korupčním jednáním i výši škod celkové kriminality a zároveň se shodovaly ve výši podílu počtu korupčních trestných činů na celkové kriminalitě.

Druhý shluk vytvořily kraje Jihomoravský a Moravskoslezský. Tyto kraje nejenom, že měly obdobné výsledky, co se týče podílu počtu korupčních trestných činů na celkové kriminalitě a podílu škod způsobených korupčními trestnými činy na škodách celkové kriminality, ale také mají velmi podobný počet obyvatel. Procento transparentnosti veřejných zakázek mají tyto kraje okolo 67 %, jedná se o ukazatel průhlednosti trhu veřejných zakázek v ČR. Tyto kraje už od samého začátku zpracovávání si byly velmi podobné.

Třetí shluk tvoří Jihočeský kraj a Olomoucký kraj. Tyto kraje mají obdobné výsledky jako předchozí. Každý kraj má zřízen projekt na odhalování korupce, kde občan při podezření

může situaci nahlásit. Kraje se také zapojily do projektu Metodická podpora protikorupčních aktivit krajů, který má za úkol vytvořit strategie a protikorupční opatření na základě analýz jednotlivých krajů a zároveň je s tímto projektem spojeno i proškolení vedoucích zaměstnanců územně samosprávných celků.

Z obrázku je také patrné, že Praha má oproti ostatním krajům velkou vzdálenost shluku, a je od ostatních krajů viditelně odlišná ve všech proměnných. I přes spojení analýzy do jednoho shluku, vyšly mezi některými kraji velké vzdálenosti, tento rozdíl způsobuje zejména výše škod způsobená korupční trestnou činností, která je v každém kraji ve velkých odstupech rozdílná. Kraje se také ve velké míře potýkají s problémem, co se týče veřejných zakázek. Každá pátá veřejná zakázka zadaná krajem nelze dohledat, u téměř každé třetí zakázky chybí smlouvy, samosprávy také neehospodárně pracují s volnými finančními prostředky. (Oživení, o. s., 2018)

3.7 Shrnutí výsledků analýzy korupčních trestných činů

Z celkové analýzy korupčních trestných činů vyplývá, že ve sledovaném období let 2005 až 2018, bylo zjištěno nejvíce korupčních trestných činů v roce 2012, s celkovým počtem 693 zjištěných korupčních trestných činů. Naopak nejlépe si vedl rok 2017, ve kterém byl historicky nejnižší počet zjištěných korupčních trestných činů a to pouhých 231. Co se týče podílu korupčních trestných činů na celkové kriminalitě státu korupční jednání činí pouhých 0,16 % z celkové kriminality České republiky

Za sledované období je nejvíce korupcí zasaženým krajem Praha, která je také nejlidnatějším regionem České republiky, hned po ní následoval kraj Středočeský. Nejméně zasažený kraj korupční aktivitou je kraj Pardubický. S touto problematikou souvisí i finanční škody způsobené korupčním jednáním, které se pohybují i v řádech milionů. Nejvíce škod čítá opět Praha, kde se finanční škody ve sledovaném období vyšplhaly téměř na 10 miliard korun českých, nejméně škod zaznamenal kraj Zlínský, konkrétně 24 699 000,- Kč.

Z časové řady let 2005 až 2018 vyplývá, že nejčtetnějším korupčním trestným činem je Zneužití pravomoci úřední osoby - § 329 TZ. Nejméně je zjištěného Nepřímého úplatkářství - § 333 TZ.

Při shlukové analýze vyšly 3 skupiny krajů, které jsou si na základě podílu korupčních trestných činů na celkové kriminalitě a podílu škod způsobených korupcí na škodách celkové kriminality nejpodobnější. Tyto skupiny tvoří kraje Plzeňský a Pardubický, Jihomoravský a Moravskoslezský, Jihočeský a Olomoucký.

4 Vybrané korupční kauzy

Analyzované korupční trestné činy poukázaly na jejich četný výskyt v řadě krajů. Následující kapitola vyzdvihne nejznámější kauzy, které se odehrály na území České republiky, zejména ty, které již byly zmiňovány ve spojení se značnými výkyvy v grafech.

Mnoho korupčních kauz vstoupilo do podvědomí občanů díky tomu, že se týkaly známých vysoce postavených úředních osob či politiků a následně tomu napomohla značná medializace.

4.1 Nákup vozidel Pandur

Typickým příkladem korupce je nákup armádních vozidel Pandur pro Armádu České republiky. V listopadu 2003 vláda pod vedením Vladimíra Špidly (ČSSD) odsouhlasila plán Ministerstva obrany na pořízení 240 nových obrněných transportérů pro Armádu České republiky. (VZ.cz, 2017)

V dubnu roku 2005 vláda Stanislava Grosse (ČSSD) schválila záměr Ministerstva obrany k nákupu armádních vozidel. Hned na to bylo vypsáno výběrové řízení, jehož se zúčastnilo 7 firem. Do finále se dostaly finská Patria a rakouský Steyr s pandury. (VZ.cz, 2017)

V roce 2006 bylo rozhodnuto kabinetem Jiřího Paroubka (ČSSD), že nakoupí místo 240 transportérů nakonec 200 vozidel a to od vítězné firmy ve výběrovém řízení Steyr za 23,6 miliardy korun. Ještě tento rok ministr obrany Karel Kühnl (US-DEU) podepsal smlouvu o připravovaném nákupu armádních vozidel. (VZ.cz, 2017)

V roce 2007 však přišel zlom v okamžiku, kdy náměstek ministryně obrany Jaroslav Kopřiva vyšel s potvrzovací informací o tom, že transportéry neprošly požadovanými testy. Na konci tohoto roku bylo rozhodnuto vládou Mirka Topolánka (ODS), že odstoupí od smlouvy se Steyrem. (VZ.cz, 2017)

Překvapující byl rok 2008, ve kterém opět Topolánkova vláda vystoupila s tím, že schválila návrh o novém testování pandurů. V návrhu bylo pojednáno o tom, že pokud tentokrát pandury testy projdou, bude se připravovat a projednávat návrh na nákup 107 kusů. O půl roku později Ministerstvo obrany oznámilo, že transportéry testy prošly. (VZ.cz, 2017)

Topolánkova vláda tedy roku 2009 schválila nákup pandurů a náměstek ministryně obrany Martin Barták podepsal smlouvu na 107 transportérů za 14,4 miliardy korun. Téhož roku se již uskutečnilo převzetí 17 pandurů Českou armádou. (Česká televize, 2009)

V roce 2010 Mladá Fronta dnes uvedla, že samotnému nákupu předcházela lobbystická činnost. Na veřejnost se dostaly rozhovory s tehdejšími manažery Steyru, ve kterých bylo jasné patrné, že se diskutovalo o provizích ve prospěch politických stran. Proto rakouské protikorupční státní zastupitelství začalo vyšetřovat kauzu domnělé korupce při prodeji transportérů. Do vyšetřování se zapojil i tým českých policistů, který spolupracoval s rakouským týmem vyšetřovatelů. Policejní prezident však pronesl výrok, že z vyšetřování není jasné provinění, proto nebylo umožněno zahájení trestního řízení.

Server Novinky.cz 10. května 2011 vydal článek, že bývalý zaměstnanec firmy Steyr vypověděl, že Topolánkův důvěrný spolupracovník Marek Dalík měl údajně požadovat 18 milionů eur, v přepočtu přibližně půl miliardy korun, jinak nebude Česká republika pokračovat v nákupu transportérů. Dalík se tomuto obvinění bránil.

Dalík byl zadržen policií roku 2012, soud však jeho převzetí do vazby odmítl. O dva roky později, roku 2014, opět policie navrhla obžalování Dalíka pro pokus o podvod, a byla podána žaloba státním zastupitelstvím. Téhož roku začal soud s Dalíkem, ve kterém se zabýval kauzou přibližně rok a půl, během této doby probíhal výslech bývalého amerického velvyslance Richarda Grabera. (VZ.cz, 2017)

Soud v roce 2016 poslal Dalíka za trestný čin přijetí úplatku na 5 let do vězení, zároveň s uděleným peněžitým trestem 5 milionů korun s tím, že pokud částka nebude uhrazena, trest odnětí svobody se prodlouží o další dva roky. Dalík podal odvolání a Pražský vrchní soud snížil trest odnětí svobody i pokutu, kterou Dalík uhradil. V září 2016 Dalík nastoupil trest odnětí svobody. Ve vězení Dalík strávil pouhých 7 měsíců, kdy byl propuštěn pro rozhodnutí o zrušení původního trestu Nejvyšším soudem. (VZ.cz, 2017)

Kauzou se opět Pražský městský soud začal zabývat 17. března 2017 po obdržení návrhu na obnovu trestního řízení. Lobbyista Dalík si za podvod odpyká 5 let vězení, podle nového trestního zákoníku. Nepomohly mu ani několikrát měněné výpovědi. (VZ.cz, 2017)

4.2 Karlovarská losovačka

Karlovarský kraj se stal pověstným v korupční kauze tzv. „Karlovarské losovačky“.

Město Karlovy Vary vyhlásilo v březnu roku 2006 veřejnou soutěž na výstavbu multifunkční sportovní haly. Dodavatelů, kteří se přihlásili do tohoto výběrového řízení, bylo celkem šestnáct. Z těchto šestnácti uchazečů se pod dohledem notáře mělo vylosovat pouze pět firem. (Aktuálně.cz, 2017)

Ve chvíli, kdy došlo na samotné losování organizátor soutěže Roman Krist vytáhl během několika vteřin první tři lístečky s názvy firem ucházející se o přidělení zakázky. Když mělo dojít na odtajnění čtvrté firmy Krist dlouze šátral rukou v osudí se slovy, že lístky jsou slepené. V tento okamžik šlo o to, vylosovat účastníka finále, firmu Syner, která se také měla stát pozdějším vítězem soutěže. (Novinky.cz, 2011)

O firmě Syner vyšla údajná informace, že už půl roku před konáním se výběrového řízení poptávala stavební materiál na stavbu zmíněné haly. Tím se také stala podezřelou z páchání korupce. (Aktuálně.cz, 2017)

Celému dění losování přihlížela notářka Lenka Machová, která se celému počínání smála, i přesto však soutěž potvrdila, za probíhající dle pravidel. Na Lenku Machovou byla podána i stížnost k Notářské komoře organizací Transparency International, která nesouhlasila s postupem notářky. Nicméně Lenka Machová se žádné chyby nedopustila. Notář má za úkol dohlížet a popisovat co se v danou chvíli děje, a není v jeho kompetenci hodnotit děj. (Aktuálně.cz, 2008)

V roce 2007 magistrátu města Karlovy Vary udělil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže pokutu ve výši půl milionu korun českých za netransparentní zadání veřejné zakázky. Antimonopolní úřad tímto udělil jednu z nejvyšších pokut, která kdy městům byla uložena. (Hospodářské noviny, 2010)

Protikorupční policie, která vše prověřovala, případ odložila, a to v roce 2008. O 3 roky později podalo nové vedení města žalobu, a vyžádalo si vrácení něco málo přes 1 miliardu korun českých, což je částka, která odpovídá nákladům na už dokončenou KV Arénu. Vycházely navenek i spekulace, že cena neodpovídá stavbě, že je příliš vysoká. Soud však v roce 2015 žalobu zamítl. Město tak muselo zaplatit veškeré náklady, které byly vyčísleny na 49 milionů korun českých. Docházelo k řadě odvolání, a rok 2016 vrátil spor na začátek. (Aktuálně.cz, 2017)

Tato situace výrazně zasáhla do vývoje hodnot Karlovarského kraje. Korupční kauza byla zmiňována v analýze několikrát, tuto událost zobrazuje např. Graf 9 a tak také Graf 10, ve kterém je kraj Karlovarský vysoko nad hodnotami ostatních krajů.

4.3. ROP Severozápad

Jednou z dalších čteně medializovaných kauz byla česká politická aféra ROP Severozápad. Tento skandál se týkal netransparentního přerozdělování evropských dotací v NUTS II Severozápad. Do územního celku NUTS II Severozápad patří kraj Karlovarský a kraj Ústecký. Tento skandál s sebou nesl machinace při rozdělování evropských dotací z regionálního operačního programu ve výši 20 miliard korun českých.

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu zasáhl poprvé v tomto případě v březnu roku 2011 a to v sídle Regionální rady regionu soudružnosti Severozápad. Cílem zásahu bylo zabezpečit veškeré informace z dokumentů i z počítačů. Hlavním podezřelým v této kauze byl Petr Kušnierz, bývalý ředitel Úřadu Regionální rady regionu soudružnosti Severozápad, dále byly zadrženy další 4 osoby, které ústecký soud obvinil z uplácení. (Česká televize, 2011)

V roce 2012 byly Policií ČR zabaveny dokumenty k celkem 4 projektům, dále audit zadaný Ministerstvem financí zjistil řadu pochybení u 35 projektů. U některých projektů nebyly podepsány ještě ani smlouvy, u dalších výrazně předražené zakázky. Ministerstvo pro místní rozvoj stoplo vyplácení dotací v programu Severozápad a proneslo, že za chybami při přidělování evropských peněz může být i špatné nastavení celého systému. (Hospodářské noviny, 2012)

V červenci roku 2012 Okresní soud v Ústí nad Labem uvalil na Petra Kušnierze vazbu pro případ, že by mohlo dojít k ovlivňování svědků a ostatních osob. Za to, že si říkal o více jak milionové úplatky, měl by strávit ve vazbě 7,5 roku a uhradit pokutu ve výši 750 tisíc korun českých. Ve stejný měsíc bylo podáno na vedení úřadu trestní oznámení nepoctivé rozdělení poměru dotací pro Karlovarský kraj a Ústecký kraj. (Hospodářské noviny, 2012)

Téhož roku v září bylo obviněno celkem 6 osob, mezi kterými byl i ředitel Úřadu regionální rady Severozápad Pavel Markvart (ODS) a Petr Vráblík. Bývalému řediteli byl udělen trest odnětí svobody na dobu 5ti let. (Aktuálně.cz, 2012)

Petr Kušnierz začal vypovídat o dotačních podvodech, na kterých se podílel a tím začal spolupracovat s policií, to začalo v prosinci roku 2015. (Česká televize, 2015)

V roce 2017 padly pravomocné rozsudky za poškozování zájmů EU, celkem bylo obviněno 24 lidí. Zároveň Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR rozhodla, že k trestnímu stíhání vydá i politiky Josefa Novotného (ČSSD) a Jaroslava Borka (KSČM). (Česká televize, 2017)

Stejně jako předchozí kauza, i tato výrazně zasáhla do vývoje hodnot daného kraje, jak už Karlovarského, tak i Ústeckého, u kterého se také mimo jiné tato aféra projevila zejména ve způsobených finančních škodách, což zachycuje Tabulka 2. Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno korupční trestné činy zaujímají velmi malé procento na celkové kriminalitě, takže pokud se takováto událost v některém kraji stane, výrazně se projeví ve statistikách Policie ČR.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou korupce z hlediska zasažení v jednotlivých regionech České republiky. Za regiony byly považovány jednotlivé kraje České republiky. Cílem práce bylo vymezení korupčních trestných činů, které jsou zákony České republiky vnímány jako korupční. Bakalářská práce obsahovala analýzu časové řady let 2005 až 2018 na základě zjištěných dat a statistik Policie České republiky a Českého statistického úřadu a vzájemnou komparaci regionů ČR z hlediska míry jejich zasažení korupčními trestnými činy.

Bakalářská práce splnila definovaný cíl. Úvodní část této práce byla zaměřena na teoretické vymezení problematiky korupce – definice, znaky a subjekty, druhy, stádia korupce, příčiny a dopady korupčního jednání. Korupce se může vyskytovat v mnoha formách a zahrnuje různorodá chování, která ne vždy lze považovat za korupci, proto v úvodní části bakalářské práce byly popsány i jevy hraničící s korupcí. Tyto jevy vytváří vhodné příležitosti ke korupčnímu jednání. Druhá kapitola byla věnována nejprve historickému vymezení korupčního jednání z právního hlediska, proto aby bylo vidět, že zákony se zabývaly korupcí již v historii. Dále bylo popsáno soudobé vymezení problematiky a charakteristika jednotlivých korupčních trestných činů, tak jak jsou vymezeny Trestním zákoníkem.

Samotné analýze jednotlivých krajů se věnovala kapitola třetí, která analyzovala a porovnávala kraje nejenom z hlediska počtu zjištěných korupčních trestných činů, ale také byly zohledněny finanční škody způsobené právě korupčním jednáním. Pro objektivnější obraz byly hodnoty přepočítány na jednoho obyvatele, protože každý kraj se liší počtem obyvatel, a to by výsledky mohlo zkreslovat. Pro porovnání podobnosti krajů byla v bakalářské práci využita shluková analýza. Poslední kapitola byla věnována nejznámějším a výrazným kauzám, mezi tyto kauzy je řazena kauza Pandury, Karlovarská losovačka a ROP Severozápad.

Z porovnávání regionů z hlediska míry zasažení korupcí je nejvíce korupcí zasaženým krajem Praha, který má nejvíce zjištěných korupčních trestných činů a také finančních škod způsobených korupčním jednáním. Nejlépe si počínal ve sledovaném období kraj Pardubický, který vykazoval v téměř všech analýzách nejlepší výsledky. Na základě shlukové analýzy vyšly celkem tři dvojice krajů, které si jsou, co se týče korupce, velmi podobné. Opět největší rozdíl oproti ostatním krajům má Praha. Praha se ve všech dílčích analýzách výrazně odlišovala, i po přepočítání na jednoho obyvatele má stále nejvyšší hodnoty.

Z analýzy korupčních trestných činů ve sledovaném období 2005 až 2018 vyplývá, že nejvíce korupčních trestných činů bylo zjištěno v roce 2012. Od roku 2013 počty korupčních

trestných činů mají klesající tendenci, kromě roku 2018, kdy počet korupčních trestných činů stoupl oproti předchozímu roku téměř o polovinu. Nelze jednoznačně říci, že následkem poklesu jsou novelizace zákonů nebo právě úspěšnost příslušných orgánů v odhalování korupce. Česká republika proti korupci aktivně bojuje i přes to má v této problematice rezervy. Česká republika by měla zlepšit postavení demokratických institucí, důležitou roli také hrají nezávislá média a myslet by měla i na novelizaci zákona o finanční kontrole, zmíněné body by mohly vést ke stále lepšímu umístění v CPI. Dále bylo také analýzou zjištěno, že korupční trestná činnost má opravdu minimální podíl na celkové kriminalitě, ač obyvatelé mohou mít pocit, že korupce je mnoho. Tento pocit může mít příčinu právě v hojně medializovaných korupčních kauzách. Podíl korupčních trestných činů na celkové kriminalitě se pohybuje v průměru okolo 0,16 %. Co se však týče škod, které korupční trestné činy způsobí, už se jedná o výrazné částky, které nesou mnohem vyšší podíl na škodách celkové kriminality. Pokud už tedy dojde k odhalení korupce, způsobená finanční újma se výrazně projeví ve statistikách Policie ČR.

Analýzou bylo také zjištěno že, nejčastějším korupčním činem v regionech České republiky je trestný čin Zneužití pravomoci úřední osoby - § 329 Trestního zákoníku.

Použitá literatura

- [1] Aktuálně.cz. *Bosse ústecké ČSSD a dalších pět osob obvinila policie* [online]. 2012 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ustecky/bosse-ustecke-cssd-a-dalsich-pet-osob-obvinila-policie/r~i:article:756354/>
- [2] Aktuálně.cz. *Čtvrt roku svobody. Ted' jde exšéf úřadu znovu do vazby* [online]. 2012 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/ustecky/ctvrt-roku-svobody-ted-jde-exsef-uradu-znovu-do-vazby/r~i:article:750711/>
- [3] Aktuálně.cz. *Notářka se tomu smála, ale pak stvrdila, že bylo vše v pořádku, říká objevitel karlovarské losovačky* [online]. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/i-notarka-se-smala-jak-to-matlali-ale-pak-stvrdila-ze-bylo-v/r~1598b5d80e6311e7bc17002590604f2e/>
- [4] Aktuálně.cz. *Notáři ke karlovarské losovačce: Běžné. Co se divíte?* [online]. 2008 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/notari-ke-karlovarske-losovacce-bezne-co-se-divite/r~i:article:521999/>
- [5] Aktuálně.cz. *Za internet do škol padne první obvinění* [online]. 2005 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/za-internet-do-skol-padne-prvni-obvineni/r~i:article:2515/>
- [6] BAŽANTOVÁ, I., et al. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky*. Praha: Prospektrum, 2007. 132 s. ISBN 978-80-7175-144-1.
- [7] Česká televize. *Aktér kauzy ROP Severozápad vypověděl policii o pozadí manipulací s dotacemi* [online]. 2015 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1637578-akter-kauzy-rop-severozapad-vypovedel-policii-o-pozadi-manipulaci-s-dotacemi>
- [8] Česká televize. *Policejní zásah v úřadu rozdělujícím evropské peníze, ředitel zřejmě zadržen* [online]. 2011 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1277632-policejni-zasah-v-uradu-rozdelujicim-evropske-penize-reditel-zrejme-zadrzen>
- [9] Česká televize. *Policie ukončila prohledávání kanceláří v sídle ROP Severozápad* [online]. 2012 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1167219-policie-ukoncila-prohledavani-kancelari-v-sidle-rop-severozapad>

- [10] Česká televize. *Sněmovna vydala poslance Borku a Novotného, policie je chce obvinít kvůli dotacím* [online]. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2144970-snemovna-vydala-poslance-borku-a-novotneho-policie-je-chce-obvinit-kvuli-dotacim>
- [11] Česká televize. *Vojáci dostanou 107 transportérů Pandur II, zakázku posvětila vláda* [online]. 2009 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1418779-vojaci-dostanou-107-transporteru-pandur-ii-zakazku-posvetila-vlada>
- [12] Český statistický úřad: *Demografické ročenky (pramenná díla)* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- [13] DANČÁK, Břetislav, Vít HLOUŠEK a Vojtěch ŠIMÍČEK, ed. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 309 s. ISBN 80-210-4062-9.
- [14] epravo.cz: *Korupce* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/korupce-92411.html>
- [15] EURO.cz. *Kauza roku: Internet do škol* [online]. 2003 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/kauza-rokuinternet-do-skol-867072>
- [16] Frank Bold: *Jaké existují trestné činy spojené s korupcí?* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/korupce-jednani-uredniku/rada/katalog-trestnych-cinu-spojnych-s-korupci>
- [17] FRIČ, Pavol a kolektiv: *Korupce na český způsob*, 1. vydání, Praha, G plus G, 1999, 302 s., 302 s. ISBN 80-86103-26-9.
- [18] HORNÍK, J. a H. ŽUFANOVÁ. *Základní minimum o korupci a trestním právu: pro pedagogy středních škol*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 179 s. ISBN 978-80-7478-531-3.
- [19] Hospodářské noviny. *Audit zjistil chyby u projektů placených z EU. Severozápadu hrozí vracení dotací* [online]. 2012 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-55768490-audit-zjistil-chyby-u-projektu-placenyh-z-eu-severozapadu-hrozi-vcraceni-dotaci>
- [20] Hospodářské noviny. *Trest pro Karlovy Vary za nechvalně proslulé losování v přímém přenosu platí* [online]. 2010 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-40033600-trest-pro-karlovy-vary-za-nechvalne-proslule-losovani-v-primem-prenosu-plati>

- [21] Hospodářské noviny. *Úředník Kušnierz chtěl více než milionové úplatky. Odsedí si 7,5 roku ve vězení* [online]. 2012 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ihned.cz/cesko/c1-56517580-urednik-kusnierz-chtel-vice-nez-milionove-uplatky-odsedi-si-7-5-roku-ve-vezeni>
- [22] CHMELÍK, J. a Z. TOMICA. *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011. 281 s. ISBN 978-80-7201-853-6.
- [23] iDNES.cz. *České pandury jsou výrazně dražší než portugalské, mají i horší výbavu* [online]. 2011 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ceske-pandury-jsou-vyrazne-drazsi-nez-portugalske-maji-i-horsi-vybavu.A110708_205053_domaci_abr
- [24] iRozhlas.cz. *Soud poslal lobbistu Dalíka na pět let do vězení za údajnou korupci při nákupu pandurů* [online]. 2016 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soud-poslal-lobbistu-dalika-na-pet-let-do-vezeni-za-udajnou-korupci-pri-nakupu-panduru_201602021306_kbrezovska
- [25] KOHOUT, P. *Boj proti korupci: sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011. 125 s. ISBN 978-80-7440-053-7.
- [26] MALECHOVÁ, D.: *Korupce a nástroje protikorupční politiky z pohledu přístupu ČR do EU*, diplomová práce, Brno, Masarykova univerzita, Ekonomicko – správní fakulta, Katedra veřejné ekonomie, 2004, 117 s.
- [27] Ministerstvo vnitra České republiky: *Boj proti korupci* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>
- [28] MÜLLER, K. B. a Š. LABOUTKOVÁ. *Lobbing v moderních demokraciích*. Havlíčkův Brod: GRADA. 256 s. ISBN 978-80-274-3165-0.
- [29] Novinky.cz. *Svědék: Dalík žádal v kauze Pandurů o peníze. Ten to označil za „úplný nesmysl“* [online]. 2011 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/233011-svedek-dalik-zadal-v-kauze-panduru-o-penize-ten-to-oznacil-za-uplny-nesmysl.html>
- [30] Oživení.cz: *Hodnocení transparentnosti krajů* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.oziveni.cz/hodnoceni-transparentnosti-kraju-krajske-volby-2016/>
- [31] Policie ČR. *Statistické přehledy kriminality* [online]. 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- [32] Policie ČR. *Stop korupci* [online]. 2019 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>

- [33] ROUDNÝ, R. *Korupce: boj proti korupci ve veřejné správě*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. 143 s. ISBN 80-719-4314-2.
- [34] SEBERA, M. *Vícerozměrné statistické metody. Shluková analýza* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z:
http://www.fsps.muni.cz/~sebera/vicerozmerna_statistika/shlukova.html
- [35] ŠEDIVÝ, M. a O. MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying: pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. Management (Grada). 138 s. ISBN 978-80-247-4040-9.
- [36] ŠTIČKA, M. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.
- [37] TAUCHEN, J. a K. SCHELLE, ed. *Korupce - včera a dnes: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a The European Society for History of Law)*. Ostrava: Key Publishing, 2013. 224 s. ISBN 978-80-741-8177-1.
- [38] Transparency Internatilonal: *Kauzy a projekty* [online]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z:
<https://www.transparency.cz/>
- [39] VOLEJNÍKOVÁ, J. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Praha: Profess Consulting, 2007. Cesta k finanční svobodě. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.
- [40] VZ.cz. *Nákup pandurů provázely spory i podezření z korupce* [online]. 2017 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <http://www.vz24.cz/clanky/nakup-panduru-provazelyspory-i-podezreni-z-korupce/>
- [41] Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009